

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Ansamblul folcloric „Ciobănaș de la miori”,

s. Parcova, Edineț

Ludmila Belonoșca, șef Serviciul Cultură Ocnița și colegile (de la stînga spre dreapta)

PAVEL POPA Narcisa — floarea dragostei	1	GHEORGHE NICOLAESCU Apele Nilului feminin	19
Calendar cronologic	4	Mai mult decât un Spiritus Rector	26
NICOLAE BĂIEȘU O sărbătoare de primăvară	10	GABRIELA MALÎI Sat de lacrimi fără leac	19
LIDIA STĂVILĂ Colindul băștinașilor	11	LUDMILA BELONOȘCA Să vă admire!	21
EUGENIA LANEȚCAIA Icoana vie a neamului — Grigore Vieru	11	V. IZOLDA „Folclor”-ul la Ocnița	21
GALINA MĂȚU În liniștea lacrimii să-l avem aproape	12	V. NAȘCO Întâlnire cu Valeriu Matei la Leova	22
ZINAIDA OLENIȚCHI Dumitru Matcovschi — Poet și Om al Cetății	12	IGOR CHIOSA PER ASPERA AD ASTRA	22
GHEORGHE GURIUC Să trăiți, să înfloriți	13	LIA BANARI Moș Ion Codreanu	24
TAMARA PÂNZARU „Semănătorii” de tradiții	13	L. ZMEU „Grigore Vieru — candelă veșnic aprinsă”	24
MARIA SCOARȚĂ Izvor nesecat	15	VIORICA MAZURIC „Dragobetele sărută fetele”	25
Eminescu un veac de nemurire	16	TATIANA DRĂGICI Cântecul și dansurile meleagului meu	26
SECȚIA CULTURĂ BĂLȚI Concertul Orchestrei Simfonice și Corului „Gavril Musicescu” din Iași la Bălți	17	MARIANA COCIERU Izvorul nepieritor al folclorului în creația lui G. Meniuc ..	27
SVETLANA LISA Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii	17		
LARISA BURAGA Doi ani mai săraci fără cuvântul Leonidei Lari	18		

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”

nr. 3 (33) martie 2014

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 20-25-53

Mob.: (069) 39 24 98 (redacția)

Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: popapavel55@gmail.com

notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național
de Etnografie și
Istorie Naturală

dr. Victor Ghilaș, AȘM

Claudia Șerșun,
Ministerul Culturii

Mariana Cocieru, AȘM

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Cultură mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Tudor Grigoriță,
Secția Cultură Ialoveni

Cristian Șarban,
design, tehoredactare

Editura „Notograf Prim” s.r.l. /
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

Narcisa – floarea dragostei...

Legendă și simbol

Simbolul celei de-a treia lună – Martie este floarea Narcisa.

Originile numelui florii Narcisa le descoperim în grecescul *narke* cu semnificația *somn narcotic*. Acest nume tratat de Dicționarul Explicativ al Limbii Române semnifică următoarele: „Narcisă, narcise, s.f. Nume dat mai multor specii de plante erbacee cu frunze lungi, ușor îndoite pe nervura principală, cu flori solitare, albe sau galbene, fin parfumate (Narcissus)” 1.[p. 668]. Tot în acest dicționar întâlnim că „denumirea florii, simbolizează somnul, moartea și este legată de ceremoniile de inițiere în cultul Demetrei” 1.[p. 668]. Totodată acest nume mai reprezintă persoana atrăgătoare și sentimentală de sex opus care se complăce psihologic în rol de pradă a sentimentelor fiind condusă de intuiție.

Una dintre zecile legende existente în diferite culturi populare spune că numele de narcisa se trage de la mitul frumosului tânăr Narcis din mitologia gracă, care s-ar fi îndrăgostit de chipul său și că floarea ar fi apărut la moartea lui pe mormânt.

Această plantă a ajuns la noi fiind adusă din bazinul mediteranean, Spania, Portugalia. La englezi a ajuns adusă de romani - cadou suveranilor. A mai fost întâlnită și în Asia fiind considerată una dintre cele mai vechi plante. Literatura de specialitate ne confirmă că narcisa exista deja în anul 3000 înainte de Christos.

Din viața de toate zilele știm că narcisele sunt flori de culoare albă și galbenă.

Fiind considerată prima floare a primăverii, Narcisa galbena sem-

nifică emblema florală, iar cea albă - floarea lunii martie. Caracteristica importantă a narcisei o constituie forma de trompetă, cu toate că în lume există peste o mie de varietăți diverse prin culoare.

O dată cu înflorirea ei, narcisa aduce începutul primăverii și zilele calde, menținându-și floarea până în luna mai. În popor se ma crede că narcisa prevestește o dragoste cu o persoana încrezută, distinsă, dar de mai multe ori această dragoste este o amăgire.

„Aceasta floare este simbolul dragostei iraționale, pasionale <...>, barbatul care dăruiește unei femei narcise vrea să îi declare acesteia că o dorește. Pe de altă parte, femeile cărora le plac narcisele sunt, de obicei, foarte pasionale” 2.

Poporul îi mai zice *Coprina* fiind întâlnită în parcuri, grădini, pe marginea drumurilor sau pe câmpuri, cu diverse dimensiuni: cele pitice ating înălțimea de 7 cm.; cele mari până la 50-60 cm. Are flori diferite ca culoare: alb, galbene, galben pal, roz sau chiar și roșu care cresc în vârful tulpinei și ating dimensiuni de 2-7 cm. Frunzele narcisei sunt lungi și înguste de culoare verde închis. Poienile cu narcise din România sunt declarate rezervații botanice. Dumbrava Vadului este o rezervație numită *Poiana Narciselor* cu o suprafață de 400 hectare fiind considerată cea mai mare.

Simbolul narciselor exprimă: prietenia, bucuria, sinceritatea, discreția, modestia (datorită faptului că are mereu capul aplecat).

Etnograful român Ivan Evseev în *Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale*, caracterizează floa-

rea narcisa ca: „floarea primăverii, simbolizează și redeșteptarea naturii; de aceea, în Asia e un simbol al norocului și servește la exprimarea urărilor de Anul Nou” 3. .[p. 111].

De exemplu, în Wales, se zice că persoana care va găsi prima narcisă galbenă înflorită trebuie să creadă că în anul respectiv va primi în dar mai mult aur de cât argint.

Grecii considerau narcisa floare a Moirelor, a zeitelor ursitoare, care preziceau viața copilului și felul în care va muri.

La chinezi, narcisele simbolizează norocul. Este considerată floarea copiilor, se dăruiește la nașterea copilului simbolizând bucuria de a întâmpina o nouă viață, renașterea ei, folosită și în ceremoniile de Anul Nou.

Dacă în noaptea nunții narcisa este adusă în casă, atunci ea semnifică fertilitatea cuplului. Datorită faptului că narcisa înflorește în preajma sărbătorii Paștele, în popor se mai crede că este un simbol al Învierii — „Floarea Paștelui”, care anunță moartea și învierea lui Iisus și îndeamnă poporul la slujbele religioase din aceste zile. Oamenii zic că aceste flori sunt avertismentul Judecății de Apoi, dar și simbolul morții. O legendă spune că narcisa a înflorit în timpul învierii lui Christos în Grădina Ghetsemani atunci când Iisus lua cina cu apostolii săi. Acest eveniment important a sim-

bolizat momente de tristețe, dar și de mulțumire, și speranță în viitor că vor avea loc și lucruri bune. La unele popoare narcisa este floarea lunii martie și a echinocțiului de primăvară.

Cu toate acestea, în lume, narcisei îi aparțin și semnificații contradictorii: „Astfel, în Germania se spune că dacă o narcisă este arătată cu degetul aceasta nu mai înflorește. În Franța narcisa este considerată o floare aducătoare de ghinion, din acest motiv narcisele nu sunt aduse în casă.”⁴ Tot în Franța, narcisa era considerată floarea suferinței și a morții, ea aducea numai ghinioane și dezastre.

Scoțienii poartă un respect deosebit narcisei – simbolul țării lor. Momentul înflorii narcisei și nașterea mieilor anunță scoțienilor sosirea primăverii. Și pentru druzii narcisa este simbolul lor național semnificând puritatea, iar pentru egipteni — moartea.

Mai multe legende sunt legate de numele Narcis — fiul nimfei Liriope și al râului Cephisos.

Mitologia greacă descrie acest personaj fiind un tânăr care s-a îndrăgostit patologic de propria reflexie din apă.

Despre simbolismul literar al florii narcisa, Ivan Evseev a constatat că: „se datorează mitului grecesc despre Narcis — tânărul frumos, fiul nimfei Liriope și al râului Cephisos, îndrăgostit de propria-i imagine oglindită în apă <...> Interpretarea moralizatoare a acestui simbol: vanitate, egocentrism, dragoste și satisfacție de sine”³. [p.112.]. Dar, sensurile acestui mit, mai spune Ivan Evseev sunt: „după părerea unor analiști (L. Lavelle, G. Bachelard), mai profunde, fiind legate de simbolismul oglinzii și al oglinzirii în apă a cerului și a chipului frumosului Narcis într-un gen de armonizare cosmică”³. [p.p. 111,112.].

„Deși era înconjurat de dragostea și admirația celor care îl întâlneau, Narcis rămânea indiferent la atențiile și propunerile amoroase. De frumosul tânăr s-a îndrăgostit nebunește nimfa Echo, însă și ea a fost respinsă și s-a stins de durere, văzând că dragostea ei nu era împărtășită. Nemesis hotărăște să îl pedepsească pe Narcis, făcându-l să își vadă chipul în apa unui izvor. Tânărul s-a îndrăgostit de acea imagine, murind de durere, fiindcă nu ajungea la tânărul din apă”⁵.

Una dintre legendele grecești comunică că acest tânăr cu numele Narcis era singuratic și se plimba des prin păduri și câmpii. Fiind de o frumusețe rară, de el s-au îndrăgostit mai multe nimfe dar nici una din ele nu trăgea nădejde că dragostea îi va fi împărtășită. Anume din această cauză nimfa Echo a murit lăsând în urma ei numai vocea, care îl urmărea pe Narcis peste tot și repeta vorbele lui ca un ecou, se credea că așa a apărut ecoul. Frumoasa Zeiță Nemesis, observând nemiloasa lui indiferență a hotărât să-l pedepsească. Ea i-a venit ca Narcis să nu poată iubi pe nimeni, ci dimpotrivă, să se iubească numai pe sine. Într-una din zile Narcis s-a plimbat prin pădure și a ajuns la un lac foarte frumos în apele căruia și-a zărit chipul său și sa îndrăgostit în sine. Vrând să-și îmbrățișeze chipul său din apă, a cazut și s-a înecat. Nimfele au venit și l-au plâns transformându-l într-o floare galbenă, care să le amintească mereu de iubitul lor. În popor se crede că anume din această cauză narcisa ține mereu capul în jos, pentru că îl imită incontinuu pe Narcis care se admira în apa lacului frumos.

O altă versiune povestește că Narcis ar fi avut o soră geamană cu numele Narcisa, care se înecase într-un lac. Într-o zi, acesta voia să bea apă dintr-un izvor, reflecția chipului său îl face să creadă că Narcisa se uită

la el. Astfel el moare de durere lângă apă, deoarece nu ajunge la sora lui. Deznodământul este același: Narcis moare, nimfele îl jelesc și trupul lui se transformă în floarea numită narcisă.

Altă legendă spune că floarea de narcisă a fost creată să o fărâmece pe Persefona, fiica Demetrei, pentru ca Hades să o poată răpi.

O altă versiune spune că un tânăr, Ameinias, îl iubea foarte mult pe Narcis, dar acesta nu i-a împărtășit dragostea. Ameinias s-a sinucis cu o sabie în fața casei lui Narcis. El s-a rugat ca într-o zi Narcis să afle durerea provocată de iubirea neîmpărtășită. Blestemul s-a împlinit când Narcis a fost fermecat de reflexia sa în apă. Când s-a aplecat peste luciul apei, a căzut în ea și s-a înecat. În locul în care a murit au răsărit narcise.

Un loc aparte în tradițiile populare a diferitor popoare îi aparține narcisei galbene. Ea simbolizează renașterea primăverii și este asociată cu sărbătoarea *Sfintele Paște*, cu cele 40 de zile de pregătire sufletească și trupească pentru întâmpinarea Paștelui.

Conform aprecierilor lui Homer „sufletele celor morți rățăceau pe pajiști acoperite cu narcise galbene, grecii asociind astfel această floare cu moartea”⁶.

Într-o străveche legendă grecească se spune că pe una din aceste pajiști Hades a capturat-o pe Persephone, după ce aceasta se îndepărtase de tovarășii ei, pentru a culege câteva flori de narcisă galbenă. Persephone purta în tărâmul morților o cunună cu flori, simbolizând floarea unică, viața care revine în fiecare primăvară. Conform unor superstiții:

— dacă vom avea în casă o floare de narcisă va aduce mult ghinion sau necazuri;

— nu este bine să calci narcisele că vei avea numai ghinioane anul întreg;

— dacă miroși o floare de narcisă vei avea ghinion și te vei îmbolnăvi;

— dacă dăruiești narcise, atunci vei avea fericire;

— dacă arăți cu degetul spre narcisă, atunci floarea respectivă nu va mai înflori;

„Datorită faptului că narcisa este considerată simbolul dragostei rațională, pasională, de obicei ascunse sub care se ascund pasiuni nedezlănțuite. Poate acest lucru se datorează și mirosului afrodisiac al florii. Bărbatul care dăruiește unei femei o narcisă vrea să îi declare acesteia că o dorește. Femeia căreia îi plac narcisele este de obicei o femeie pasională, care luptă pentru dragoste și pentru lucrurile în care crede”⁷.

Numele Narcisa la oamenii de pe meleagurile noastre este întâlnit destul de des. Oamenii zic că numele Narcisa, este „preluat pe cale

cultă. Cu toate acestea, semnificația numelui Narcisa este controversată. Aflam, în primul rând, ca „numele de persoana s-a format de la denumirea de floare, și nu invers. Una dintre cele mai plauzibile ipoteze cu privire la etimologia numelui Narcisa susține ideea potrivit căreia denumirea de floare ar avea la bază substantivul comun de origine grecească „narke”, cu sensul de „somm, amorteală sau chiar toropeală”⁸. O mare influență au avut-o și „sfinții care au purtat aceste nume. Narcis are, așadar, două filiere: una grecească - *Narkissos* și una latină - *Narcissus*, iar forma românească este unanim acceptată ca fiind descendentă din forma latină. Nu se găsesc atestări în cadrul numelor de familie care să fie derivate de la aceste două prenume”⁹.

Bibliografie :

1. *Dicționarul Explicativ al Limbii Române, Univers Enciclopedic, București, 1996.* ;

2. <http://gradina.acasa.ro/plante-de-gradina-113/florile-lunii-martie-150588.html>;

3. *Ivan Evseev, Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale. Editura „AMARCORD”, Timișoara, 1994* ;

4. <http://www.interfernte.ro/narcisele-flori-de-primavară.html> ;

5. <http://ro.wikipedia.org/wiki/Narcis>;

6. <http://legendeinlume.blogspot.com/2013/03/legenda-narcisei-galbene.html> ;

7. <http://www.ele.ro/casa-si-gradina/plante-decorative/narcisa-legenda-si-simbol-105>;

8. <http://www.cevisam.ro/narcisa-2.html> ^ ;

9. http://www.121.ro/semnificatie_nume/N/Narcisa/

*„A fost război, ecoul lui,
Din munții Afganistanului
Și azi se-aude pretutindeni
De parcă-ar fi fost ieri.”*

Anatolie Cărbune

La 15 februarie a.c. s-au împlinit 25 ani de la războiul sângeros din Afganistan.

Această zi reprezintă un eveniment deosebit, readuce printre noi chipul camarazilor dragi care și-au sacrificat viața fiind convinși de realizarea unui scop nobil.

Recent, în incinta Bibliotecii Publice Leova, a avut loc masa rotundă cu genericul „Afganistan – rană care doare”.

Ca oaspete de onoare a fost invitat veteranul acestui război dl Sergiu Dobrea. Publicul a rămas impresionat de discursul lui. Dumnealui a redat teroarea războiului prin

care a trecut împreună cu tovarășii de arme.

În cadrul activității a fost vernisată expoziția de carte „Rană care doare”, alături a fost amenajată o masă cu pliante, reviste, gazete, o vază cu flori, o lumânare aprinsă pe parcursul festivității..

Elevii liceului „M. Eminescu”, îndrumați de profesoara de geografie, dna Aliona Roșca, au recitat cu mult har și emotivitate și au impresionat publicul prin poezii, dedicate războiului afgan.

Publicul a fost adânc emoționat vizionând fragmente din filmele ce redau durerea și urgia războiului respectiv, au ascultat melodii la aceaștă temă.

LIDIA GHENEA,
bibliotecară, sala de lectură.

Afganistan, lecții amare

Ziua de 15 februarie reprezintă un tribut de recunoștință, un omagiu adus eroismului. Oriunde ar fi mormintele soldaților noștri, acasă sau în străini, în orice război ar fi căzut, avem datoria să-i cinstim după toată cuviința, să ne rugăm creștinește pentru odihna sufletelor lor. Este firesc să fie așa pentru că fără recunoașterea trecutului nu putem construi un viitor.

Nu există nimic mai sfânt decât memoria și recunoștința pentru eroii care au luptat.

Fie ca activitatea de azi să vă prezinte interes. Voi, tânăra generație, intrați cât mai des în lăcașul nostru și înfruptați-vă de rodul cuvântului dăruit cu har.

Calendar Cronologic

Rubrică îngrijită de PAVEL POPA

1 martie

Mărțișorul. Sărbătoarea primăverii, dragostei și fericirii.

1788

Gheorghe Asachi s-a născut la 1 martie 1788 în Herța (Bucovina). La 9 ani face studii în limbile polonă, latină, germană la Lvov. Aici obține doctoratul și diploma de inginer și arhitect, se

întoarce la Iași (1805), apoi studiază la Viena 3 ani. În august 1808, pleacă la studii la Roma. În 1812, se întoarce în Moldova cu o cultură enciclopedică și iluministă. Este unul din întemeietorii nulei istorice la noi. A fost îndrumător cultural în: teatru, școală, presă, activitate tipografică, unul din întemeietorii Academiei Mihăilene. A publicat prima gazetă românească din Moldova „Albina Românească” (1829). A organizat primele reprezentații teatrale în limba română (1816) și Conservatorul filarmonic dramatic (1836), a tradus și adaptat piese de teatru străine. 1848 - tipărește nuvelele sale istorice, întâi în franceză, în 1859 apoi română, în 1867. De la Viena se reîntoarce în 1827 la Iași pentru a desfășura activitatea care îl va transforma în personalitate proeminentă a Moldovei - organizarea învățământului, înființează prima școală primară de fete - Institutul pentru educația fetelor (1834), pune bazele învățământului artistic și politehnic în 1841 prin inaugurarea școlii de arte și meserii, extinzând rețeaua școlilor primare, scriind manuale, programe analitice. Un alt tarâm în care contribuția lui poate fi considerată hotărâtoare este cel jurnalistic în Moldova. Personalitate complexă, îndrumător și animator al vieții artistice, culturale, unul din pionierii picturii românești și inițiatorul învățământului artistic în școlile moldovenești.

1924

S-a născut mezzosoprana **Elena Cernei** la 1 martie 1924 în Bairamcea, p. Sărata, jud. Cetatea Albă (raionul Cahul). Studii la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, București (1950-1955).

Solistă a Filarmonicii „G. Enescu” și a Operei Române din București (1952-1984). Artistă emerită (1961). Roluri: Dalila („Samson și Dalila” de C. Saint-Saens), Charlotta („Werther” de J. Massenet), Carmen (omonimă, de G. Bizet), Lucia („Cavalleria rusticana” de P. Mascagni), ș.a. Lucrări didactice: Enigme ale vocii omenești, București, 1982.

1937

Eugeniu Doga s-a născut la 1 martie 1937 în s. Mocra, Râbnița. A absolvit școala din sat, Școala de muzică „Șt. Neaga” (1951-1955) din Chișinău la viloncel. A activat la Orchestra Radio (1957-1962). Prima piesă - „Floare dalbă de livadă” (1957), o scrie pentru Maria Bieșu. Absolvește Institutul de Arte „G. Musicescu”, Chișinău (1960-1965), lucrează profesor la Școala de muzică „Șt. Neaga” (1962-1967), la Ministerului Culturii (1967-1972). Debutează în 1963 cu un cvartet de coarde. Este autor al unor lucrări valoroase de film, compoziții originale, cantate, simfonie, piese instrumentale de cameră, romane, ciclul pentru orchestra de estradă „Ritmuri citadine”, ciclul coral „Marș gigant”, 4 cvartete de coarde, cântece de estradă, cântece pentru copii ș.a. A scris muzică la peste 200 de filme. Remarcabilul vals din filmul „Dulcea și tandra mea fiară” a fost scris în decurs de 10 minute la 11 seara devenind ulterior legendar. A fost deputat în Parlamentul R. Moldova, membru al Comitetului de conducere al Uniunii Compozitorilor din U.R.S.S și din R. Moldova, decorat cu titlurile: Maestru Emerit al Artei, Artist al Poporului din R.S.S.M. (1967), Artist al Poporului din U.R.S.S. (1987), laureat al Premiului „Boris Glăvan”, al Premiului de Stat al R.S.S.M. (1980) și al Premiului de Stat al U.R.S.S. (1986), în anul 1972 - „Scoica de Argint” la Festivalul internațional de film de la San Sebastian pentru muzica din filmul „Lăutarii”, în 1976, „Scoica de Aur”, pentru muzica filmului „O șatră urcă la cer” (Șatra), cu Ordinul Republicii (1997), Ordinul Pentru merite în fața Patriei (acordat de Rusia în 2008), Ordinul Dinamo România în grad de Comandor, cu Medalia „Mihai Eminescu” și Medalia de Aur „Omul secolului XX” (SUA, 1998), Premiul de Stat al R. Moldova (2008), titlul „Laureat al Premiului de Stat” (2008). La 30 decembrie 1992, Eugen Doga - membru titular al AȘ a Moldovei, Institutul Internațional de Cinematografie din Moscova i-a conferit titlul de Doctor Honoris Causa. Anul 2007 a fost declarat de autoritățile R. Moldova drept „Anul Eugeniu Doga”.

2 martie

1992 Republica Moldova a fost primită în ONU.

7 martie

1917

Eugeniu Ureche s-a născut la 7 martie 1917 în s. Hârtop Mare jud. Orhei. Studii la gimnaziul „B. P. Hașdeu” (1928-1934), la Conservatorul Unirea (1934-1938) din Chișinău. Solist în Ansamblul de cântece și dansuri „Doina” al Filarmonicii (1942-1944), actor la Teatrul muzical-dramatic „A. S. Pușkin” (1945-1979), Chișinău. Artist emerit din R. Moldova (1945); Artist al poporului din R. Moldova (1955); Artist al poporului din URSS. (1967). Roluri: Mefisto („Faust” de Ch. Gounod), Ramfis („Aida”) și Sparafucile („Rigoletto”, de G. Verdi), Gremin („Evgheni Oneghin” de P. I. Ceaikovski) ș.a. Discografie: Of, sărmana păsărea, Frunză verde de salcâm, Foaie verde și una, Dragă mi-e lelița-n joc, Bun îi vinul ghiurghiuliu, De la deal de vale, Frunză verde doi bujori, S-ar găti ba-dea de nuntă, Foaie verde și una.

8 martie

Ziua Internațională a Femeii

2003

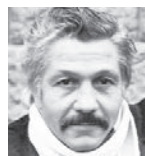
Actorul **Constantin Constantinov** s-a născut la 7 iulie, 1915 în s. Suclea, Slobozia. A jucat la Teatrul muzical-dramatic „A.S.Pușkin”, Chișinău (din 1944). Debut în cinematografie (1955), studioul „M.Gorki”, Moscova. În teatru a jucat cu precădere roluri de comedie, în film roluri de o mare densitate artistică. Studii: Institutul agricol (1932-1934), Tiraspol; Școala teatrală din Odesa (1934-1937), actor de teatru. Filmografie: Leana, Ghită, studioul „M.Gorki” din Moscova, 1955; Când omul nu-i la locul lui, mos Hariton, studioul „Moldova-film”, 1957; Balada haiducească, boierul Mirza, 1958; Vă scriu..., Constantin Constantinovici, 1959 ș.a. Artist al Poporului (1953).

9 martie

1913 Teodor Nencev, Dedublatul s-a născut la 9 martie 1913 în c. Văleni, jud. Cahul, alimentează sentimentul predestinării și înstrăinării, al unui „zbor alb și lung” spre un departe care e al înseși țăriilor cerești; chemarea nelămurită a depărtărilor tainice se propagă nu doar pe orizontala stepei, ci și pe verticala înaltului încununat de zenit, nu doar din verdele crud și din sângele înflorat al viului, ci și din suflul rece al unui pustiu, ce sugerează Nemicul: „Mi-i inima copac și pustiu./Sângele strigă în depărtări./Brațele — ramuri în zări —/Cheamă ce

cheamă ? Nu știu. // Logodna lutului cu înaltul / Trece prin mine și saltă. / Sunt clopot bătut în trudă / De mine, de altul” (Incertitudine).

1934

S-a născut **Mihai Volontir** la 9 martie 1934, s. Glinjeni, Rezina. Din 1957 până în prezent actor la Teatrul Național „V. Alecsandri” din Balți. Debutează la „Moldova-film” în 1967.

Este invitat să joace în filme montate la studiouri din Rusia. Rolul lui Budulai îi aduce celebritate. A absolvit Școala pedagogică din Orhei (1952-1955). S-a filmat în peliculele: Se caută un paznic, Ivan Turbincă, 1967; Această clipă, Mihai Adam, 1968; Singur în fața dragostei, Obadă, 1969; Zece ierni pentru o vară, Ilie, 1969; Povârnișul, Andrei Spirea, 1970; Al patrulea, Bonar („Mosfilm”), 1972; Acest dulce cuvânt libertate, Carlos („Mosfilm”), 1972; Dimitrie Cantemir, Dimitrie Cantemir, 1973; Podurile, Petrache, 1973; Bărbații încăruneșc de tineri, Andrei Răzlog, 1974 etc. Premii și diplome: Premiul Național, 1971; Premiul Național al Federației Ruse, 1980; Premiul Frații Vasiliev, Federația Rusă, 1980; Artist al poporului, 1984.

10 martie

1832 Alexis Nacco s-a născut la 10 martie 1832 în satul Bălănești-Lăpușna și a decedat în ianuarie 1915, Odesa, fluente folclorice, cu note ironico-sentimentale aduc dovada unui poet cu posibilități reale de expresie lirică: „Atunci mama-n ajutor /îi descântă de amor / Și vrăjește-o biată fata / Ca să-l îndrăgostească-ndată. // Iar pe dânsul l-o schimbat, / În ficior de împărat / Și i-o dat un talisman / Să nu pară gogoman” (Poemă dedicată la acei cari au de gând să facă voiajuri prin țări străine în anul 1867). Fiu de nobil.

1837

Ion Creangă s-a născut la 10 martie 1837 în Humulești, jud. Neamț. A învățat la școala din Humulești, la Broșteni, la Școala Domnească din Târgu-Neamț, la Școala catihetică din Fălticeni, la Seminarul Teologic (1855-1859), la Facultatea de Teologie a Universității din Iași. S-a căsătorit cu Ileana Grigoriu, fiica preotului Ioan Grigoriu de la biserica Patruzeci de sfinți din Iași și în 1959 devenea diacon. Peste 5 ani se înscria la Școala preparandală vasiliană de la Trei Ierarhi, în 1865 obținea diploma de absolvire. A fost numit învățător la Școala primară nr. 1 din Iași, a colabo-

rat la elaborarea de manuale scolare. În 1874 - re-integrat în învățământ, institutor la Școala primară de băieți nr. 2, din Păcurari, Iași. A debutat în publicația „Convorbiri literare” cu povestea „Soacra cu trei nurori” (1875). În 1875-1883 a scris cele mai importante opere ale sale. În 1881-1882 a publicat primele trei părți din Amintiri din copilărie, a patra fiind postumă. Este autorul a 13 povesti, 8 povestiri, 2 nuvele și a celebrei lucrări autobiografice „Amintiri din copilărie”. A murit la 31 decembrie 1889 la Iași.

1948

Cunoscutul etnolog, eseist, publicist, folclorist și istoriograf **Tudor Colac** s-a născut la 10 martie 1948, în s. Dumeni, com. Costiceni, jud. Hotin, Basarabia (în prezent r. Noua Suliță, reg. Cernăuți, Ucraina). Studii: Școala primară și medie de la baștină (1965); Universitatea de Stat din Moldova (1965-1970); Facultatea de arte frumoase a aceleiași universități (1965-1969). Doctor în filologie, (1999), con. univ. la Universitatea de Stat din Moldova (1970-1977), conferențiar la Institutul de Stat al Artelor (1991-1996), redactor al emisiunilor de folclor la Radio Moldova; șeful secției (din 1980) și director al Centrului Național de Creație Populară (din 1990), cercetător științific superior la AȘM (din 1999); secretar științific al Comisiei specializate pentru susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat, membru al Uniunii Scriitorilor, Uniunii Muzicienilor, Uniunii Oamenilor de Teatru, Uniunii Meșterilor Populari, colegiului de redacție „Revista de etnologie” din Chișinău. Maestru în Arte (1993). Laureat al festivalurilor de folclor din R. Moldova, România, Grecia, Ucraina, Ungaria etc. Colaborări la „Cultura”, „Viața satului”, „Luceafărul”, „Literatura și arta”, „Tinerimea Moldovei”, „Moldova socialistă”, „Viața Basarabiei” etc. Studii despre folclor și etnografie în „Metaliteratura”, Analele Facultății de Filologie (Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău), „Revista de etnologie”, Buletinul informativ al Centrului Național de Creație Populară din București, Anuarul muzeului etnografic al Moldovei din Iași, „Zorile Bucovinei” din Cernăuți etc. Opera literară: Sărbătoarea izvoarelor, Chișinău, 1986; Hronic de familie, Chișinău, 1987; Scena artistului amator, Chișinău, 1988; Familia - vatră a spiritualității românești, Cluj Napoca, 1999; Sorcove de lumină, Chișinău, 2000; Rădăcinile eterne ale folclorului. Rapsodul Nicolae Botgros la 50 de ani, Chișinău, 2003; Eu îmi cânt cântecul meu. În-

terpretul de folclor Mihai Ciobanu, Chișinău, 2003. Culegeri de folclor: Drag îmi e să fac armata. Din folclorul taberei militare, București-Chișinău, 2002. Ediții: Tatiana Gălușcă-Crâșmariu, Ioan Nicola, Folclor român din Basarabia, Chișinău, 1999 (în colaborare cu Gr. Botezatu).

12 martie

1937

Nicolae Bilețchi s-a născut la 12 martie 1937 în satul Dubovca-Cernăuți; a absolvit Universitatea din Cernăuți, colaborator științific la Institutul de Istorie și Teorie Literară al Academiei de Științe a Moldovei; volume: Consemnări critice, 1976; Considerări și reconsiderări literare, 1983; Romanul și contemporaneitatea, 1984); etc.

13 martie

1935

Liviu Damian s-a născut la 13 martie 1935 în satul Corlăteni-Bălți și a decedat la 20. VII. 1986, Chișinău. Volume: „Darul fecioarei” (1963); „Sunt verb” (1968); „De-a baba oarbă” (1972); „Partea noastră de zbor” (1974); „Mândrie și răbdare” (1977); „Altoi pe o tulpină vorbitoare” (1978); „Salcâmul din prag” (1979); „Inima și tunetul” (1981); „Coroana de umbră” 1982 ș.a. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău în 1960, a fost redactor-adjunct al revistei „Nistru”, redactor principal al Comitetului de Stat pentru Edituri. Premiul de Stat al RSSM în 1984 pentru volumul de eseuri „Dialoguri la margine orașului”, 1980 și poemul „Maraton”.

14 martie

1952

Iurie Darie s-a născut la 14 martie 1952 în s. Vadul Roșu, Soroca, Basarabia. În 1952 a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, București. A debutat în 1953, în „Nepoții gornistului”. A jucat în peste 40 de filme – „Băieții noștri”, „Vacanța la mare”, „Frații Jder”, „Punctul Zero”. A fost actor la Teatru de Comedie din București. A colaborat și cu cineaștii basarabeni, în filmul „Moara” (1992), pe scena Teatrului Național „Mihai Emiescu” din Chișinău în „Tata” (1999-2000). În 2004 a jucat în serialul tv „Numai iubirea”, în 2009 a primit Premiul de excelență pentru întreaga sa carieră actricească la Festivalul Comediei Românești. Este unul dintre cei mai cunoscuți, talentați actori.

1942

Mihai Dolgan s-a născut 14 martie 1942 în s. Vladimirești, Sângerei. A studiat la Școala de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău. Debutul său a avut loc la Casa de Cultură din Sângerei. În 1967 a organizat formația „Noroc”. Triumful „Norocului” s-a început cu cântecele „De ce plâng chitarele”, „Cântă un artist”, „Primăvara”, „Dor, Dorule”, lansate atunci, au devenit „hituri”. Mihai Dolgan a obținut mari succese în 1970 la Festivalul Internațional „Lira Bratislavei” ca reprezentant al Casei de Discuri „Melodia” din Moscova iar piesa „Cântă un artist” a intrat în Topul 10 britanic. Artist al Poporului din R. Moldova, cavaler al „Ordinului Republicii”, cunoscut compozitor și interpret, care a lăsat urme adânci și durabile în istoria culturii naționale. A murit la 15 martie 2008.

1945 Clarinetistul **Ion Crasnopolski** s-a născut la 14 martie 1945 la Chișinău. A studiat la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (1963-1970). În anii 1967-1991, a fost clarinetistul orchestrei Ansamblului de dansuri populare „Joc” al Filarmonicii din Chișinău; profesor la Institutul de Arte „G. Musicescu” (din 1991). Artist emerit din Republica Moldova (1974); Premiul I la Concursul interpretilor (Chișinău, 1967). Culegeri: „Busuioc moldovenesc”, Chișinău, 1992. A înregistrat la Radio Chișinău muzică populară (Cântec de ascultare, Sârba lui Borș, Țărăneasca etc). Discografie: Mărunțica de la Sărata-Galbenă; Brăul, Hangul.

16 martie

1935

Serafim Saca s-a născut la 16 martie 1935 în comuna Vancicăuți-Hotin; proza sa este adunată în volumele „Era târziu” (1968), „Vămile” (1972), ș.a. A absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău și Cursurile superioare de regizori și scenariști din Moscova, a fost redactor la publicațiile „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Nistru”.

17 martie

1819

Se naște **Alecu Russo** în s. Prodănești. 1829 - pleacă la studii în Elveția, 1835 - părăsește Elveția spre Viena, pentru studii de comerț iar în 1836 se întoarce în țară. 1836-1841 se stabilește la moșia părintească Negrișoara. 1840 - alcătuiește în franceză primele sale lucrări, tiparite

postum. 1841, în 4 octombrie, este numit asesor la Piatra-Neamț. În mai 1842 scrie Palatul lui Duca-Voda. 1844, la 14 iunie se stabilește la Iași. 1846, la 11 ianuarie are loc reprezentația piesei sale Bacalia ambițioasă. La 25 februarie - a doua piesă, Jignicerul Vadra sau Provincialul la Teatrul Național. A scris studiul Poezia populară, în care se pomeneste prima oară de Miorița (culeasa de Russo la Soveja). În 1848, în februarie interpretează la Iași, se interpretează piesa Nunta Țărăneasca. La 9 iulie este arestat la Dej. 1849, 12/24 ianuarie, ajunge la Viena, de unde mai târziu pleacă spre Paris. În 1851 se reîntoarce în Moldova. În revista Zimbrul, din Iași, publică Studiu moldovan. În 1852 - „vechil” (avocat). La 1855, în revista România literară apar Cugetări. În revista Steaua Dunării - trei articole. În 1859 la 5 februarie, moare la Iași, „de troahna” (tuberculoză).

20 martie

1847

Gavriil Musicescu s-a născut la 20 martie 1847 în la Ismail, Basarabia, d. 21 decembrie 1903, Iași. Muzician, dirijor și organizator al uneia dintre cele mai impunătoare formații corale care au ființat pe pământul României — Corul Mitropolitan din Iași — unul dintre primii muzicologi care au pătruns în esența comorilor folclorului românesc, excelent pedagog muzician, a desfășurat o adâncă operă de creație, de promovare a valorilor artistice, de educație muzicală. A făcut primele studii în orașul natal, apoi Seminarul din Huși, Conservatorul din Iași. A fost profesor de muzică la Ismail, profesor la Conservatorul de muzică din Iași. Timp de mai bine de trei decenii a îndrumat generațiile de discipoli, propagator al cântecului popular. Din 15 ianuarie 1876 - dirijorul corului Mitropoliei din Iași, pe care-l va conduce până la sfârșitul vieții. A scris lucrări destinate serviciului religios (liturghii, concerte etc.), compoziții corale laice, prelucrări de melodii populare, piesa corală Cu tărie înainte (1885), Cântecul lui Ștefan cel Mare (1883), marșul eroic Arme, arme (septembrie 1877), etc.

1939

Gheorghe Vrabie - autorul stemei Republicii Moldova, al stemei și al drapelului mun. Chișinău, și al leului moldovenesc. S-a născut la 20 martie 1939 în s. Călinești, jud. Bălți, a studiat la Academia de Pictură, „I. Repin” din

Sankt Petersburg (1962-1967). A debutat în 1961. A ilustrat mai multe volume din literatura română și universală. A realizat ciclul de lucrări intitulat „Hipismul”. A vernisat expoziții personale în București, Moscova, Sankt-Petersburg, Bratislava, Viena, Washington, Alma-Ata, Plovdiv, Bacău, Botoșani, Moinești. A obținut Premiul I pentru grafică la concursul organizat de Academia de Artă din Sankt Petersburg (1964), Premiul concursului organizat pentru elaborarea stemei de Stat a R. Moldova (1990), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova (1999). În 1998 – titlul Maestru în Artă, medalia Eminescu (2000), este deținătorul decorației „Cavalerul Ordinului Republicii” (2010), Laureat al Premiului Național (1988), membru titular al UAP din R.S.S. M (1967), Maestru Emerit în Artă (1996), Laureat al setului de medalii „Mihai Eminescu”. A elaborat Stema și Drapelul mun. Chișinău, simbolică Departamentului Vamal, Emblema Curții Supreme de Justiție, Drapelul Ligii Ofițerilor din Moldova. Multe din lucrările artistului se găsesc în muzeele și colecțiile particulare din Chișinău, București, Iași, Sankt-Petersburg, Moscova, Smolensk, Almata, Washington, Filadelfia, Plovdiv, Budapesta etc.

21 martie

1949

Compozitorul **Tudor Chiriac** s-a născut la 21 martie 1949, în s. Ciuciuleni, Nisporeni. A absolvit Colegiul de Muzică „Șt. Neaga”, Chișinău și Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” (1975). În anii 1976-1980 - profesor la Colegiul de Muzică „Șt. Neaga”, funcționar la Ministerul Culturii. Din anul 1987 - conferențiar la Conservatorul de stat „Gavriil Musicescu”. 1979-1985, membru al Uniunii Compozitorilor din R. Moldova. Este Laureat al Premiului „Boris Glavan” (1979) și Premiului de Stat al R. Moldova (1988). Opere: Muzică simfonică: „Ciocîrlia”, (1981); „Legendă ciocîrliei”, (1986). Muzică vocal-sinfonică: „Luci, soare, luci” (1978); „Divertisment festiv” (1980). Muzică corală: „Litanie de priveghi” (1987); „Doinatoriu”, (1990); „Tatăl nostru”. Muzică de cameră vocală: „Mioriță” (1983), ș.a.

1962 21 martie – Ziua de nașterea a dlui **Vasile Moroșanu**, șefului Secției de cultură a raionului Anenii Noi.

25 martie

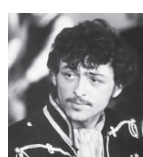
1938

Dumitru Fusu s-a născut la 25 martie 1938 în s. Parcova, Edinet. În anii 1960 - 1970, a activat ca actor la Teatrul „Lucefărul” din Chișinău. În 1968 fondează Teatrul unui Actor. Regizor la studioul „Moldova-film” (1979-1984). A fost organizatorul Festivalului Internațional de Teatru „One ManShow”. Un actor de vocative, mare animator al Teatrului unui Actor în R. Moldova. Studii: Școala Teatrală „Boris Sciukin”, Moscova (1955-1960); Cursuri Superioare de Regie și Scenaristică, Moscova (1977-1979), regizor. Filmografie: (actor) Omul merge după soare, militan, 1961; Călătorie în april, vânzător, 1962; Copiii și merele, f/t, Fănel, 1964; Șlagbaum, s/m, Bătrânul, 1964; Când pleacă cocorii, Ion, 1964; Gustul pâinii, fiu de culac, 1966; Nunta la palat, Bahrum, 1969; Zece ierni pe-o vară, Preotul, 1969; Dimitrie Cantemir, Reis - efendi, 1973 ș. a. Premii și diplome: Medalia „Mihai Eminescu” (1996); Ordinul Republicii (2001).

1956 25 martie, Ziua de naștere a dnei **Nina Juraveț**, șeful Secției de cultură a raionului Dondușeni

1952

Sergiu Finiti s-a născut la 25 martie 1952 în s. Babele, Ismail, regiunea Odessa. A făcut studii la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1969-1973), a fost actor la Teatrul Muzical-Dramatic „A. S. Pușkin” din Chișinău (1973-1979), (1983-1986), la Teatrul „Koleso” din Cernăuți (1979-1981), solist în formația de muzică folk „RIFF” din Zaporojie, a activat (1986-1989) în cadrul formației „Legenda”, actor la Teatrul Actorului de cinema (1989-1991), la Teatrul etnofolcloric „Ion Creangă” din Chișinău (1992-1996) și apoi la Teatrul municipal „Satiricus Ion Luca Caragiale” din Chișinău, unde joacă și în prezent. A jucat în 15 filme artistice. În anul 1996 a fost distins cu titlul onorific „Maestru în artă”.

27 martie

1888

S-a născut la 27 martie 1888 în s. Zaim, Căușeni poetul **Alexei Mateevici**, (m.13.08.1917), unul din cei mai reprezentativi scriitori români născuți în Basarabia. Aici învață la școala primară, în 1897 este înscris la școala teologică din Chișinău, pe care o termină în 1902, „cu privilegii”,

urmează seminarul teologic. În 1907 îi apar poeziile „Țăranii”, „Eu cânt”, „Țara”, articolele „Sfântul Vasile – Anul Nou în obiceiurile moldovenilor basarabeni” și „Din cântecele poporane ale Basarabiei”. A absolvit Academia teologică din Kiev (1914). Publică în „Kișineovkie eparhialinîe vedomosti” studiul lingvistic „Momente ale influenței bisericești asupra originii și dezvoltării istorice a limbii moldovenești”, articolele „Motive religioase în credințele și obiceiurile moldovenilor basarabeni”, „Bocetele funerare moldovenești”, „Schiță a traducerilor moldovenești religioase și de trai”, studiul „Mitropolitul Gavril Bănulescu - Bodoni”, apoi absolvă Academia teologică. La 22 septembrie e numit profesor de limba greacă. În vara anului 1917 scrie poeziile: „Văd prăbușirea”, „Cîntec de leagăn”, „Basarabenilor”, „Frunza nucului”, „Unora” etc. La 17 iulie plăsmuiește poezia „Limba noastră”, închinată limbii române. La 13 august (stil vechi) se stinge din viață la spitalul nr.1 din Chișinău și este înmormântat la cimitirul central de pe strada Armenească.

Ziua Internațională a Teatrului.

28 martie

1925 Victor Tulbure s-a născut la 28 martie 1925 în Căușeni-Tighina. A făcut studii la Universitatea din București, a fost redactor la multe publicații. A editat volumul de poezie ocazională „Vioara roșie” (1948), „Balada tovarășului căzut” împărțind „Scânteia” în ilegalitate (1949), „Holde” (1949), „Vișinul lui Vania” (1950), „Lauda Patriei” (1955), „Vara fierbinte” (1956), Versuri (1952), „Cornul pădurarului” (1957), „Eu nu cânt că știu să cânt” (1959), „Poet și Aur” (1963), „Ostaș” (1960), „Vatra fericirii” (1964), „Soarele patriei” (1966), „Stejarul românesc” (1968), „Purpură, aur, azur” (1971), „Dragoste supremă” (1972), „În lume nu-s mai multe Români” (1976), multe cărți pentru copii, traduceri).

30 martie

1633 Miron Costin s-a născut la 30 martie 1633. A studiat la Colegiul Iezuit de la Bar. Intors în Moldova prin 1653, M. Costin îndeplinește misiuni diplomatice și funcții militare și politice importante. A participat la câteva campanii militare, între care aceea a expediției turcești împotriva Vienei, când cade prozontier la poloni. Regele Jan

Sobietki — care îi era prieten — îl ține într-o captivitate ușoară și-l pune să scrie o „Istorie în versuri polone despre Moldova și Țara Românească”. Întors în Moldova, ocupă o vreme funcția de staroste de Putna. Miron Costin scrie în româna „Letopisetul Țării Moldovei”, care îl continua pe cel al lui Grigore Ureche, poemul „Viața lumii” [„mai multu să văză că poate și în limba noastră a fi acest felu de scrisoare ce să chiamă stihuri”] și, în ultimii ani ai vieții, „De neamul moldovenilor”. Alte opere ale sale sunt redactate în poloneza: „Cronica țărilor Moldovei și Munteniei” [Cronică polonă]. Scrisul sau vădește educația umanistă târzie: prin stil, procedee retorice, referințe culturale.

31 martie

1893 Simion Atanasiu-Zlatov s-a născut la 31 martie 1893 în or. Chișinău, dirijor, profesor, compozitor. A studiat la Școala medie de muzică a Societății muzicale ruse din Chișinău (1908-1912) și la Conservatorul imperial din Petersburg (1912-1916). În anii 1916-1919, instrumentist în diferite orchestre din Chișinău; în Orchestra simfonică din București (1919-1927); inspector general al fanfarelor Armatei și Flotei Române (1927-1928); cornist în orchestre de salon, operete și teatre din București (1929-1940); profesor la Conservatorul Unirea din Chișinău (1928-1929), (1944-1953); capelmaestru al fanfarelor din Constanța și București (1929-1940); dirijor al orchestrei Teatrului din Chișinău (1940-1941); profesor la Școala militară de muzică și orchestrator la Studioul „Stanislavski”, or. Kokand, Uzbekistan (1941-1942). Membru al Societății Compozitorilor Români (1933); membru al Uniunii Compozitorilor din Moldova (1940). A compus lucrări scenice, simfonice, corale, vocale.

1959

Valeriu Matei s-a născut la 31 martie 1959 în s. Cazangic-Leova; studii la Universitatea „M. Lomonosov” din Moscova (1978-1982); cercetător științific la Muzeul etnografie, apoi între 1987-1990 consultant cu problemele literaturii române din Moldova la Uniunea Scriitorilor din URSS; din 1990 parlamentar; în 1993-1994 director al Editurii „Hyperion”; volume: „Stâlpul de foc” (1988), „Somn de lup” (1990), „Moartea lui Zenon”, Iași (1994) ș.a.

O sărbătoare de primăvară

Alexa Caldul (17 Martie)

În popor sărbătoarea se numește: *Alexa, Alexa cel Cald, Alexa Caldul* ș. a.; în calendarul creștin ortodox – *Cuviosul Alexie, omul lui Dumnezeu*.

Și în cazul de față tradițiile precreștine s-au contopit cu cele creștine atât de mult, încât uneori este greu să le deosebim.

Tradițiile etno-folclorice mai importante ale sărbătorii *Alexa Caldul* sunt:

- *credința că Alexa încălzește și descuie pământul* (ca să iasă din el vietățile de la iernat);
- *marcarea zilei pescarului*;
- *așteptarea sosirii păsărilor călătoare*;
- *scoaterea stupilor în prisacă*.

S-a constatat că Alexa este „o reprezentare mitică sezonieră, patron al viețuitoarelor care iernează sub pământ, în scorbură și sub scoarța copacilor, sub pietre și în ape” (I. Ghinoiu).

Doar unii bătrâni cunosc legenda (cu caracter creștin) care explică de ce sărbătoarea marcată la 17 Martie se numește *Alexie, omul lui Dumnezeu*. Se povestește că a trăit cândva un om foarte bogat, care avea un singur fecior, pe nume Alexa. Băiatul era foarte blajin și credincios lui Dumnezeu. Când i-a venit vremea însurătoarei, Alexa a vrut s-o ia de soție pe fiica unui vecin sărac. Însă tatăl nu l-a lăsat și l-a cununat cu de-a sila cu o fată avută, dar urâtă. În timpul nunții Alexa a fugit în lume. A trăit mulți ani într-o vizuină din pustiu, hrănindu-se cu plante sălbatice. Când a văzut că îmbătrânește, s-a întors acasă. Părinții însă nu l-au cunoscut. El s-a rugat la stă-

pân să-i dea un adăpost mai dosnic, unde să-și trăiască zilele rămase. Gospodarul amintindu-și că are și el un fiu pe undeva, prin străini, l-a primit pe sărman într-un bordei.

Când necunoscutul a murit, l-au înmormântat creștinește. După aceea au găsit în bordei o scrisoare în care cel ce murise mărturisea cine a fost el și că preotul trebuie de fiecare dată să-i întrebe pe cei ce se cunună dacă aceasta este cu voia ambilor tineri sau nu; dacă nu spun că le este cu voia, să nu-i cunune.

Cei care au auzit despre această întâmplare și-au dat bine seama că Alexa a fost sfânt și bun la Dumnezeu. De atâta l-au numit *Omul lui Dumnezeu*, în fiecare an marcându-i ziua morții (17 Martie). Se zice că tot de atunci la fiecare cununie preotul pune de trei ori întrebarea către tineri dacă le este cu voie căsătoria, ca să nu li se întâmple ca lui Alexa.

Se crede că în ziua lui Alexa (ca și la 40 de Sfinți) vin cucostârcii. Conform legendei, cucostârcul a fost la început om. Dumnezeu, văzând că felurite și numeroase gânganii îi necăjesc pe oameni, într-o toamnă, de *Ziua Crucii* (14 Septembrie), le-a prins pe toate, le-a pus într-o ladă și a închis-o bine. Trecând pe acolo un om, Alexa, care ținea drumul spre mare, Dumnezeu l-a rugat să ia cu dânsul lada și așa cum este, s-o arunce în apă. Dar când a ajuns la malul mării, Alexa n-a putut răbda să nu vadă ce este în ladă. Când a deschis-o, din ea a ieșit o sumedenie de gânganii, fugind și ascunzându-se prin iarbă, nisip, găuri, apă. Alexa s-a repezit să le prindă, să le bage în ladă. Dar zădarnică i-a fost strădania. De atunci toată lumea este plină de vietăți felurite și dăunătoare pentru oameni. Iar pe Alexa, pentru că a fost neascultător și atât de nerăbdător, Dumnezeu l-a prefăcut în cucostârc, având menirea să adune toate gânganiile de pe malurile apelor. Și tot de atunci la Ziua Crucii de Toamnă toate vietățile se ascund pentru iernat, iar în ziua lui Alexa ies și pricinuiesc oamenilor necazuri.

Țăranii au atitudine cuvioasă față de cucostârc, acesta fiind considerat drept pasăre sfântă. Cucostârcul nu numai că vestește sosirea primăverii, dar, se zice, aduce oamenilor sănătate și noroc, mai ales, celor pe a căror casă pasărea face cuib. Există o serie de credințe populare despre sosirea cucostârcilor din țările calde.

LIDIA STAVILĂ,

profesoară de ed. muzicală, s. Hârtopul Mic, Criuleni

Colindul băştinaşilor

Sărbătorile creştine ale Naşterii Domnului, Anul Nou şi Boboteaza au în viaţa noastră o semnificaţie aparte, aşa precum colindele, care ocupă un loc de seamă în tradiţia poporului. Ele prezintă o valoare nepreţuită prin originea şi vechimea lor. Colindele „aceste minunate creaţii populare”, s-au păstrat din generaţie în generaţie şi au răsunat fără întrerupere, în casele creştinilor.

Aşa precum le practică şi ansamblul folcloric model „Băştinaşii” din s. Hârtopul Mic, conducător artistic Lidia Stăvilă, care în baza concursului de tradiţii şi obiceiuri de Anul Nou, desfăşurat în raion, s-a învrednicit de Premiul Mare şi au reprezentat raionul nostru, în cadrul concursului republican de tradiţii şi obiceiuri de iarnă „Gerar” care s-a desfăşurat la Centrul de creaţie ARTICO, unde au participat 20 de colective din toată republica. Toţi colindătorii au fost apreciaţi de un juriu din care facea parte Andrei Tamazlăcaru, Nicolae Grebincea, surorile Osoianu, precum şi de un alt juriu format din toţi conducătorii artistici ale colectivelor concurente. În re-

zultatul evoluării ansamblul „Băştinaşii” a fost desemnat Laureat al festivalului, li s-a oferit diploma Simpatia publicului însoţită de un premiu de 3000 lei. Bani câştigaţi îi vom folosi la confecţionarea portului popular de iarnă ceea ce ne lipseşte.

Cu această ocazie aducem sincere mulţumiri informatorilor de folclor: Nina Popescu în vârstă de 80 ani pentru „Colind de razboi” şi dlui Tudor Plămădeală pentru colindul „Trei crai de la răsărit”.

Mulţumim Direcţiei Învăţământ Criuleni care ne-a asigurat cu transport ca să participăm la festival.

EUGENIA LANEŢCAIA,

Biblioteca pentru Copii, „Ion Creangă” Bălţi

„Până şi melcul lasă o cărăruie argintie după el”

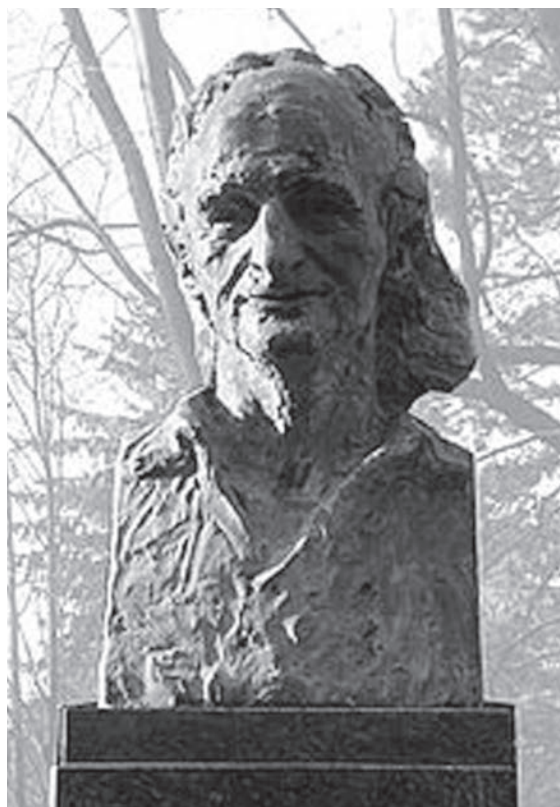
Grigore Vieru

Icoana vie a neamului — Grigore Vieru

Grigore Vieru... De cinci ani nu mai este printre noi cel care a bucurat atâtea suflete cu poezia sa aleasă. De cinci ani îi ducem dorul cu toţii, dor de zâmbetul lui sfios, de vorba lui blândă şi înţeleaptă. Copii din diferite colţuri ale Moldovei îi studiază opera, îi cântă cântecele, îi consacră poezii. Cinstirea memoriei poetului înseamnă, în primul rând, cunoaşterea operei sale. Fiecare copil trebuie să-i înveţe poeziile, să transmită generaţiilor viitoare dragostea de mamă, de ţară, de grai — valori pentru care a luptat Grigore Vieru.

Un exemplu de omagiu adus marelui scriitor a fost activitatea cultural-educativă „Icoana vie a neamului - Grigore Vieru”, organizată de către Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” din mun. Bălţi în parteneriat cu elevii clasei a III-a „C”, învăţătoare dna Liliana Andriuţă, grad didactic unu, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”.

Cu acest eveniment a finisat ciclul de activităţi din cadrul Festivalului literar-artistic „La steaua Eminescu, cu dor de Vieru” şi, totodată, a derulat proiectul „Copiii în Universul Cărţii”, care se va desfăşura în Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă” Bălţi pe parcursul anului 2014.

„În liniștea lacrimii să-l avem aproape”...

O seară de poezie și muzică, dedicată Marelui Poet – Gr. Vieru – a avut loc în cadrul cinaclului literar „Steaua de Vineri” în incinta bibliotecii publice raionale Drochia.

„Am murit pentru adevăr și adevărul nu-mi găsește loc pentru îngropăciune... Chiar dacă mor, trebuie să înving, chiar dacă nu voi învinge, trebuie să lupt...” - e crezul poetului, o condiție existențială, care i-a fost dată.

*„Noros ori clar ca o amiază,
Eu sunt poetu – acestui neam
Și-atunci când lira îmi vibrează,*

Și-atunci când cântece nu am...”

Ne-a îndulcit copilăria, ne-a arătat un alt fel de a fi al acestuia. Ne-a îmbogățit cu o nouă percepere a iubirii și ne-a învățat să privim altfel – cu fior, evlavie și dăruire la mamele noastre. Ne-a altoit cele mai înălțătoare sentimente – dragostea de Mamă, de Limbă, de Neam și Țară.

Această dragoste sublimă i-a unit în cadrul unei extraordinare serate muzicale pe toți admiratorii creației lui Gr. Vieru. Cu cel mai frecvent motiv al poeziei poetului – mama, simbol al tuturor începuturilor, al veșniciei neamului, plaiului și graiului au venit un grup de elevi de la liceul „M. Eminescu”, ghidați de profesoara Olesea Cojocar. Dna profesoară Tatiana Melnic și câțiva elevi de la liceul „Ștefan cel Mare” din oraș ne-au prezentat un frumos recital de poezii lirice ale poetului,

ce întruchipează nețărmuita dragoste a sa pentru ființele scumpe – mama, iubita, înălțându-le la rang de mit și simbol pentru rădăcinile noastre spirituale, pentru misterul iubirii, al sublimului și frumuseții dăinuirii noastre.

N-au lipsit nici versurile pentru copii recitate cu mult suflet de copilașii Stas și Diana Porcesco, Andreea Cireș ș.a.

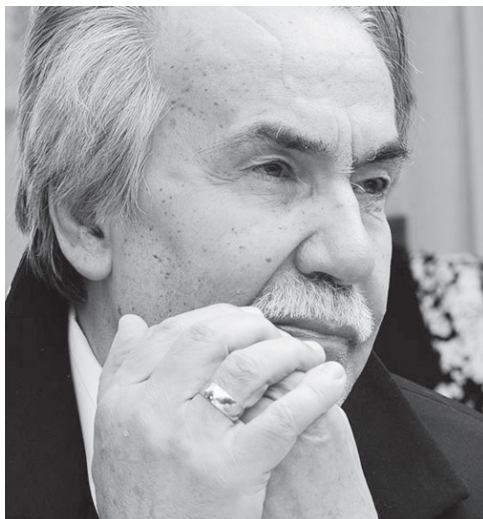
O informație amplă despre creația poetului au prezentat profesorii Silvia Reșetnic și Vasile Grițco.

Multe dintre versurile sale au devenit cântece îndrăgite: „Serena-dă”, „Ultima oră”, „Fuga-fuga”, „Iartă-mă”, „Pentru ea”, „Cântecul mamei”, „Reaprindeți candela” și altele, care au fost interpretate de Victor Cemârtan, Cristina Bațura și Galina Pavalenco.

Au fost recitate multe poezii ale Poetului, ce au reușit să sensibilizeze sentimente ce vin de la Dumnezeu și de la neam, pe care le-a slujit și le-a apărut și ca ostaș, și ca vioved, fără orgoliu, cu modestie, cu har și cu dăruire.

ZINAIDA OLENIȚCHI, bibliotecar BPR Drochia

Dumitru Matcovschi — Poet și Om al Cetății

În Biblioteca Publică Raională Drochia a demarat Anul D. Matcovschi. Oficiul Abonament a organizat o expoziție amplă de literatură, ce cuprinde cele mai importante creații ale poetului, lăsate moștenire literară de neprețuit, înserate în volume de poezii, proză și dramaturgie, solicitate de cititorii bibliotecii noastre: „Soarele cel mare”, „Imne și blesteme”, „Duda”, „Bă-tuta”, „Teatru”, „Piese pentru un teatru provincial” ș.a. – doar că-

teva din cele mai citite cărți ale autorului. Multe din versurile poetului sunt cântate, fiind astfel, îngânate de mic și mare, iar „Basarabia” a devenit un adevărat imn al mișcării de Renaștere națională.

Pe parcursul întregului an vom vernisa o serie de expoziții, reviste literare, recitaluri și ore de poezie, serate literar-muzicale, dedicate Marelui Poet.

GH. GURIUC, șef Secția cultură Orhei

„Să trăiți, să înfloriți”

Sărbătorile de iarnă au o feerie deosebită care ne amintesc cu precădere de anii copilăriei, de casa părintească, de bradul împodobit și focul din vatră.

În scopul valorificării și promovării obiceiurilor și tradițiilor de iarnă, Secția cultură în colaborare cu casele (căminele) de cultură, Administrația Publică Locală din localitățile raionului Orhei a organizat Alaiul sărbătorilor de iarnă „Să trăiți să înfloriți” – constituit din etapa locală în perioada 25 decembrie 2013 – 10 ianuarie 2014.

După ce cetele au colindat casele părintești, frații și surorile, pentru a proslăvi împreună Nașterea Domnului, ne-am întrunit în alaiuri de sărbătoare la etapa finală, căci, după cum e tradiția populară se colindă și se urează pe la case până în ziua de Bobotează.

Alaiul sărbătorilor în etapa finală 11- 18 ianuarie a luat start în s. Susleni, după care au urmat localitățile Ghetlova, Șercani și în sfânta zi de Bobotează a finalizat la Brăviceni.

Cetele de urători, colindători au mers în alai pe drumul central din fiecare localitate, demonstrând măiestria artistică și frumusețea costumurilor.

În cadrul alaiului au participat 50 colective artistice de amatori din raion care au prezentat un program mixt

de colinde, urături, semănat, jocuri zoomorfe, teatralizări, etc. Un obiectiv realizat cu succes a fost promovarea colindatului în ceată bărbătească.

Bucură și faptul manifestat de conducerea raionului, a dlui președinte Ion Ștefârța prezent la aceste sărbători cu mesaje elocvente și urări de bine pentru toți cei prezenți, a unor primari care au mai discutat împreună cu președintele unele probleme și modalități de realizare a acestora.

Alaiul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă ne-a demonstrat încă o dată bogăția spirituală a neamului, veșnicia fără emisfere și dragostea pentru valorile ce ne învredincesc ca popor.

În acest context, mulțumim colectivelor artistice care prin muncă și ambiție creatoare aduc pe făgașul cultural cele mai frumoase pierle strămoșești care ne sunt cartea de vizită oriunde am pleca în lume, administrației locale în numele primarilor care și-au adus aportul la organizarea acestor sărbători: de Susleni – Ilie Boldurat, de Ghetlova – Oleg Stăvilă, de Șercani – Veceslav Godoroja și de Brăviceni – Vladimir Cociorva și celorlalți care au fost alturi de noi prin susținerea cetelor pentru a participa.

„Semănătorii” de tradiții...

TAMARA PÂNZARU,

Casa de cultură, s. Cucuruzeni, r. Orhei

Se spune că arta este conștiința și cugetul poporului, iar armonia e calea spre adevărata creație care vine din adâncul sufletului, din seva și rădăcinile unui popor.

Aceste cuvinte se potrivesc într-un total și reflectă 30 ani de activitate a ansamblului folcloric „Semănătorii”, s. Cucuruzeni.

Cu multe cuvinte calde, urări de sănătate și continuă creație, și-au sărbătorit jubileul membrii formației - oameni de diferite vârste și profesii pe care de-a lungul anilor i-a întrinit dragostea de folclor, de cântecul stăbun, de tradiții și obiceiuri populare.

„Tot cu cântul mă mângâi” – cu acest generic a demarat timp de 3 ore o activitate de suflet, cu partici-

parea veteranilor formației și a mulțor invitați. S-au aprins lumânări în memoria celor plecați în lumea celor drepti, amintirile rămânând să fie transmise din generație în generație. Au fost și lacrimi de recunoștință și bucurie, de regret că anii sunt hapșini și își iau ce-i a lor.

Dna Marina Șalin, care cu entuziasmul ei și dragoste de folclor a întemeiat acest colectiv a povestit cu emoții și amintiri celor prezenți din istoria formației.

Este cazul să spunem și despre succesele obținute de către formație: Premiul mare la Festivalul „Pecetea Romei”, j. Tulcea, România, ca mai apoi, formația să devină 3 ani la rând participant de onoare la acest eveni-

ment. Au urmat trofee Festivalului de folclor „Trandafir de la Moldova”, Iași, România, Festivalului folcloric „Struguraș”, or. Ananiev, Ucraina.

Având un repertoriu bogat, în tradiții și obiceiuri populare, colectivul a cutreierat Moldova în lung și-n lat, învrednicindu-se de mari titluri de laureat și diplome.

Aducem mulțumiri tuturor participanților, care în aceste zile deloc ușoare, rămân a fi adevărați patrioți ai tezaurului cultural. Mulțumim celor care au venit la această sărbătoare jubiliară cu cadouri, flori, cuvinte calde - Petru Cociorvă, primarul comunei, Ion Stratulat, parlamentar, specialiștii Secției Cultură, etc.

Magia sărbătorilor de iarnă

Colindătorii din s. Criva, Briceni.

„Steaua” din s. Grimăncăuți, Briceni.

Sărbătorile de iarnă constituie în temei cartea de vizită a raionului Briceni. La Nordul Moldovei tradițiile și obiceiurile sfintelor sărbători de Crăciun și Anul Nou sunt unele dintre cele mai frumoase, mai irepetabile. De acest lucru ne-am convins și în cadrul Festivalului raional organizat ani la rând de către Serviciul cultură al Consiliului raional Briceni și la care participă formații artistice, cete de colindători din tot raionul. Sărbătoarea și-a găsit locul și rostul printre multiplele manifestări, care se desfășoară pe parcursul anilor. Ea este așteptată cu bucurie.

Să ne păstrăm datinile și tradițiile neamului, să le transmitem din

tată în fiu, de la mamă la fiică, de la bunici la nepoți – aceasta a fost scopul și îndemnul sărbătorii magice, care a adunat lume bună, păstrătoare și iubitoare de veșnicele perle strămoșești – Plugușor, Colind, Jocuri zoomorfe – „Capra”, „Calul”, „Căiuți”, „Cocostârc”, „Urs”, Sorcova, Semănatul ș.m.a.

Sala de festivități a Consiliului raional Briceni unde s-a desfășurat festivalul, s-a transformat într-o adevărată casă mare. Gazdele primitoare Margareta Pascaru, conducător artistic al Căminului de cultură Coteala și Nona Sărăcuță, elevă la liceul teoretic „Grigore Vieru” din Briceni, adică „mama” și „fica”, cu o

ospitalitate de invidiat, întâmpinau oaspeții, care după evoluare erau mulțumiți cu hulubași, crăciunei, dulciuri, colaci, fructe – simbolurile produselor de panificație ale sărbătorilor de iarnă.

Dna Efimia Bandalac, președintele raionului Briceni, cu un cuvânt de felicitare izvorât din suflet a dat start festivalului. Îndemnul președintelui raionului de a ne păstra ce avem mai scump – tradițiile, pământul și neamul a fost ca un balsam pentru inimă.

Gazdele (M. Pascaru și N. Sărăcuță) ne-au interpretat colinde superbe culese din zestrea neamului, ca apoi rând pe rând să evolueze toți participanții sosiți din diferite colțuri ale raionului. Întotdeauna m-am bucurat pentru oamenii, care știu a prețui adevăratele perle adunate cu dragoste și păstrate întru veșnicia tradiției și de data aceasta i-am avut cuminți și înțelepți pe membrii cetei de bărbați din s. Grimăncăuți, care ne-au adus în scenă „Steaua”.

Tradiționalul „Plugușor” a fost prezentat de către formațiile folclorice „Cununița” și „Izvorăș” din comuna Colicăuți. Ceata de urători din comuna cu tradiții frumoase ne-a urât de bine și sănătate, ne-a semănat cu boabe de grâu să avem belșug on case. Urătorii și colindătorii din Colicăuți, pe tot parcursul sărbătorilor de iarnă sunt oaspeți dragi în toate localitățile raionului. Căci în popor se spune, cu cât mai mulți colindători ne vor pași pragul casei în ajunul Anului Nou și al Sfântului Crăciun, cu atât mai mult noroc și fericire vom avea pe parcursul anului.

2014 este considerat anul „Calului albastru”. N-am putut ca la sărbătoare să nu avem jocul Calului

și al Căiuților. Formațiile folclorice din Criva și Drepcăuți au fost acele, care au dat un colorit aparte sărbătorii. „Malanca” de data aceasta n-au adus-o în scenă artiștii amatori din Bulboaca. Cu „3 crai” s-a prezentat ceata de bărbați din satul Tețcani, iar din Halahora ne-a venit „Cocostărcul”. Jocul „Caprei” ni l-au demonstrat tinerii din s. Beleavinți, iar cel al „Ursului” – ceata din s. Marcăuți. Formația folclorică „Brândușa”, care activează de ani buni în s. Trebisăuți, ne-a bucurat cu un mănunchi de colinde, culese din strămoși, pregătite la un nivel înalt. Tot un colind tradițional satului ne-a cântat și formația vocală de la Pererâta.

Am putea vorbi la nesfârșit despre datinile, tradițiile și obiceiurile de iarnă, care se păstrează în toate localitățile raionului nostru. Ne bucurăm nespun, că ele, aceste relicve ale neamului se transmit din generație în generație. Și dacă sărbătoarea a început-o maturii, apoi ea a fost finisată de către copii – membrii formației folclorice „Miorița” de la Centrul de creație al copiilor Briceni. Acești micuți, gingași prin sufletul cărora sărbătorile neamului trec ca o flăcără vie, ne-au cântat „Sorcova” și ne-au semănat din belșug.

Farmecul Crăciunului, al Sfântului Vasile și al Bobotezei – sărbători creștine, magia Anului Nou trezesc

în cugetul oamenilor cele mai înalte sentimente: dragoste de neam și grai, de datini și obiceiuri strămoșești.

Să păstrăm nestemată cu nestemată, să le adunăm grămăjoară și să le transmitem din generație în generație așa cum o fac la ora actuală domnii Maria Rusnac, Victor Hadârcă, Marcel și Nicolae Bucilă, Margareta și Ion Ungureanu, Nadejda Baraliuc, Angela Buțco, Svetlana Mânzatu, Victor Mamabiuc, Nina Priscajnic, Svetlana Dimitriuc, Valentina Tcaci, Valeriu Bandalac, Grigore și Lidia Melnic, Margareta Pascaru, Lidia Tcaciuc, Aurel Grișevschi, Stela Blajin și mulți, mulți alți lucrători din domeniul Culturii din raionul Briceni.

TRADIȚII

MARIA SCOARȚĂ, Serviciul Cultură Briceni.

Izvor nesecat

Alături de simbolurile de stat – stemă, drapel, blazoane, portul popular ori costumul național (în întregime) vine să ne reprezinte poporul nostru, să ne demonstreze identitatea de neam. Portul popular al moldovenilor se trage din moși-strămoși, supraviețuind tuturor timpurilor. La 27 august 2013, de Ziua Independenței Republicii Moldova, am fost martori oculari ai Paradei portului popular, eveniment important, care a avut loc pentru prima dată. Raionul Briceni a fost reprezentat de două formații artistice de amatori: „Cununița” și „Izvoraș” din comuna Colicăuți, conduse de o mamă și un fecior – domnii Maria și Viorel Rusnac, care sunt inima colectivelor. În toiul sărbătorilor de iarnă 2013-2014, „Parada portului popular” a avut loc la Căminul de cultură Drepcăuți, unde lucrează cu dăruire de sine soții Margareta și Ion Ungureanu, niște oameni, pentru care munca pe tărâmul culturii le aduce satisfacție, dragoste, împliniri. Însă pentru a obține succesul dorit, ei însuși depun sârguință. O parte a sufletului lor mărinimos rămâne în familie, trăind cu dorul față de unicul fecior, care muncește în Spania, a doua jumătate este dăruită copiilor – Tuturor celora, care participă în cercurile artistice, ce activează pe lângă Căminul de cultură din sat. La sărbătoare au participat în jur de 100 copii de toate vârstele.

„Eu am crescut cu portul popular. Străbuneii mei, pentru zile de muncă aveau un port, iar pentru zile de sărbătoare – altul. Mă mir de iscusința mâinilor strămoșilor noștri. Admir cu drag fiecare ornament de pe o ie sau o cămașă, brodate frumos. Iar cât privește, sărbătoarea noastră, a pornit din îndemnul inimii, mai ales, că la Drepcăuți lumea nu este indiferentă de tradiții și datini” – ne-a mărturisit dna Margareta Ungureanu, directorul Căminului de cultură.

„Am venit cu voie bună să petrecem împreună”, ne-a îndemnat prin cântec Carina Gheciu, susținută de formația de dans popular „Țărăncuța”, colectiv „model”. Apoi rând pe rând în fața spectatorilor s-au perindat perechi de copii și tineri în veșmântați național – ade-

vărate relicve adunate din zestrea neamului, specifice zonei de Nord a Republicii Moldova. Deoarece de la satul Drepcăuți este o azvârlitură de băț până la Cernăuți, desigur au fost și câteva costume specifice Bucovinei. Fiecare pereche, colectiv, ansamblu și-a apărut portul prin cântec, dans și voie bună. N-au lipsit dansurile populare moldovenești de o rară frumusețe „Hora strămoșească”, „Hora mare”, „Hangul de la Drepcăuți”, „Mărunțica de la Nord”, „Jocul mare”, „Hora fetelor”, „Sârba”, „Coasa”, „Polca”.

Ne-au cântat cum o pot face doar ei – „artiștii” din Drepcăuți, cu dragoste și dor de frumos. Este

vorba de Alexandrina Starov, Doina Morari, Iurie Starov, Ion Ungureanu, Mariana Barbăroșie, Marinela Văcărița, membrii formației vocale.

Două ore au trecut pe neobservate. Părinții își priveau odraslele cu dragoste. Doar era și de ce. Grupa mică de dansatori constituie 12 perechi — 24 de copilași gingași și frumoși: băieții în cămăși naționale, căciuli de cârlan, opincuțe; fetițele – în catrințe și ii, păreau niște Feți-Frumoși și Ilene Cășânzene, care stăpâni pe sine își depuneau toată stăruința, demonstrându-ne măiestrie, frumusețe și desigur răspundere. Formația de dans popular „Țărăncuța” este un colectiv, care

apără cinstea raionului și a republicii la mai multe festivaluri. A câta oară am admirat dansul „Arcanul”, la care participă doar bărbații. E o feerie, o priveliște deosebită.

Am revenit acasă cu un gând împlinit. Străbuneii noștri au fost plasmuitorii portului național. Generație după generație îl continuă. Și dacă într-un sat cu oameni frumoși la suflet a avut loc o asemenea sărbătoare, care este ca o picătură în mare, nu e încă totul pierdut. Căci picătură cu picătură adunate, vor da naștere la mai multe izvoare ale tradițiilor neamului nostru.

MARIA SCOARȚĂ, Serviciul Cultură Briceni.

Eminescu – un veac de nemurire

*„Tot mai citesc măiastra-ți carte
Deși o știu pedinafară
Ce-a izvorât eterni luceferi
Din noaptea tristei tale vieți...”*

scria Alexandru Vlăhuță despre Mihai Eminescu – Luceafărul poeziei noastre, poet național, care de curând a împlinit 164 ani de la naștere. Ziua de 15 ianuarie 2014 a adunat la Biblioteca Publică raională Briceni cititori de toate vârstele de la cele trei licee din or. Briceni. Moldoveni, ruși, ucraineni, care-i cunosc opera, ca lacrima de izvor, au venit să-l omagieze.

La pregătirea compoziției literar – muzicale „Eminescu – un veac de nemurire” s-au încadrat toți colaboratorii bibliotecii. Într-o atmosferă caldă, de suflet au răsunat îndrăgite versuri, muzică. Cititorii din clasele mici ne-au bucurat cu neuitate „Noapte bună”, „Ce te legeni”, „Revedere”, „Lacul” ș.a. Cei din clasele superioare au recitat expresiv „Floare albastră”, „O rămâi”, „Seara

pe deal”, „Rugăciune”, „La steaua” ș.m.a. Rând pe rând, cu simțul răspunderii, cu emoții evidente, elevii parcă vorbeau cu iubitul și nemuritorul poet, al cărui dor este cel mai sfânt. Un discurs înflăcărat plin de adevăr despre opera eminesciană a ținut dna Maria Gorbaci, profesoară de limba română la L „Taras Șevcenکو” din Briceni, o admiratoare și o prețuitoare a marelui poet. Nona Sărăcuță, tânără interpretă, cu o voce lină-cristalină a cântat pentru Eminescu și despre Eminescu. Ne-am bucurat pentru formația vocală „Agapis” de la LT „Grigore Vieru” condusă de dna Silvia Marciuc, membrii căreia au fost prezenți cu un recital frumos și colinde consacrate celui, care ne-a lăsat „Epiigonii”, „Venere și Madone”, vestitele „Scrisori”, „Împărat și Proletar”, nemuritorul „Luceafăr” și multe, multe alte lucruri de o importantă valoare.

De Eminescu – nume de Fiu Dumnezeiesc plăzmuit în orice lumină, ne este dor mereu. Vor trece secole la rând, însă opera lui va rămâne veșnică pentru milioane, căci în rândurile-i scrise găsim doar mărgăritare de adevăr.

Activități consacrate lui M. Eminescu au avut loc într-un șir de biblioteci publice din raionul Briceni.

Concertul Orchestrei Simfonice și Corului „Gavriil Musicescu” din Iași la Bălți

În contextul cooperării regionale transfrontaliere, cultura capătă valențe deosebite. La 15 ianuarie Bălțiul a omagiat geniul lui Mihai Eminescu. E remarcabil, că concomitent acestui eveniment de valoare spirituală, sărbătorim Ziua Culturii Naționale. Urmare firească a fost organizarea manifestării artistice de excepție - Concertul Orchestrei Simfonice și Corului „Gavriil Musicescu” a Filarmonicii de Stat „Moldova” din Iași. Proiectele culturale comune ale partenerilor de pe cele două maluri ale Prutului constituie avantaj și oportunitate în dezvoltarea regională durabilă —

au remarcat distinșii oaspeți: Cristian Mihai Adomniței, președintele Consiliului județean Iași, Tudor Jijie, directorul Executivului Euroregiunii „Siret - Prut - Nistru”, Bujor Prelipcean, directorul general al Filarmonicii de Stat „Moldova”, Șerban Mereuță, director adjunct artistic al Filarmonicii, Iași și Octavian Mahu, viceprimarul municipiului Bălți. Evenimentul se înscrie în parteneriatul Consiliului județean Iași, Primăriei municipiului Bălți (Secția Cultură) și Asociației „Euroregiunea Siret-Prut-Nistru”.

Prestigioasa Filarmonică de Stat Iași a susținut, în premieră în

Republica Moldova, în Palatul municipal de Cultură Bălți la 17 ianuarie curent un concert cu genericul „Armonii de Iarnă”. 132 de artiști talentați ai orchestrei și corului au oferit publicului bălțean cele mai frumoase fragmente din lucrările lui G. Enescu, G. Musicescu, P. I. Ceai-kovski, G. Verdi, J. Strauss și a altor compozitori cu renume.

În aplauzele furtunoase ale publicului spectator oaspeții ieșeni, prestigioasa Filarmonică a făcut promisiuni de a mai veni cu noi concerte la Bălți.

SVETLANA LISA, B.M. „Eugeniu Coșeriu” Bălți

Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii

Pentru al treilea an consecutiv, la Biblioteca municipală „Eugeniu Coșeriu” din Bălți se organizează Festivalul literar-artist „La steaua Eminescu cu dor de Vieru...”, ce se desfășoară în toate subdiviziunile structurale ale Bibliotecii.

N-a făcut excepție nici filiala de Carte Românească, care cu acest frumos prilej a organizat conferința „Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii”, activitate prilejuită și de Ziua Națională a Culturii, marcată al doilea an la 15 ianuarie, de Ziua nașterii Marelui poet Mihai Eminescu.

Biblioteca, în calitate de instituție de cultură cultivă la utilizatorii

săi înțelepciunea vieții și rațiunea de a fi. Andre Malraux, scriitor și om politic francez, spunea că o cultură nu se moștenește - se cucerește. Altfel zis, o cultură se moștenește istoric, dar se cucerește prin însușire și educație. Acesta a fost scopul organizatorilor conferinței, la care au participat elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, gr. 302 și Liceului Teoretic „Lucian Blaga”, clasa a XI-a, îndrumați de profesoarele Aliona Brițchi și Valentina Botnariuc, care printr-un studiu minuțios, străduință și tenacitate au pregătit lucrările spre prezentare.

Și Voltaire zicea că lectura înăpăiează sufletul. Sintagma este întru

totul valabilă și în cazul în care îl descoperim sau îl redescoperim prin lecturi pe Eminescu sau îi analizăm opera și îi studiem viața. Cunoaștem cu toții că Eminescu a fost un cititor foarte harnic, interesându-se nu numai de literatură, dar și de filozofie, istorie, politică și științele naturii, într-un cuvânt, de toate problemele care țin de cultură în sensul cel mai larg.

În cadrul Conferinței au fost puse în discuție mai multe subiecte: Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii; Elemente de cultură populară în poezia eminesciană; Eminescu și cultura germană; Renașterea culturală din Basarabia

sub auspiciul lui Mihai Eminescu; Eminescu și teatrul.

Întreaga operă a lui Mihai Eminescu, om de o cultură profundă și vastă, acumulată prin muncă asiduă, vorbește în același timp despre legătura indisolubilă cu prima și înalta instituție de învățământ din totdeauna – școala creației populare. „O adevărată literatură trainică, notează poetul, care să ne placă și să fie originală pentru alții nu se poate întemeia decât pe graiul viu al poporului, pe tradițiile, obiceiurile și istoria lui, pe geniul lui”.

Pentru Marele Poet, folclorul este ca un depozit al înțelepciunii și al fanteziei, ca mai apoi, suportând niște transformări calitative, să apa-

ră limba literară în toată sclipirea ei. Fiecare cuvânt în opera Poetului e o căutare și e cu atât mai îndelungată cu cât cuvântul urma să poarte o mai mare încărcătură emotivă, un gând mai profund.

Aflându-se la Viena și Berlin, metropole ale culturii universale, tânărul student cu deosebite capacități intelectuale se confruntă chiar de la început cu o societate în care pulsau cele mai diverse opinii discutate public și publicate în ziare și reviste ale vremii. În manuscrisele sale germane Eminescu identifică cultura germană ca „o cultură înaltă întemeiată de veacuri”, care te îndeamnă să fii tu însuși. Acest fapt a avut consecințe vădite asupra formării personalității sale.

Goethe preciza că de la cei de la care vrem să învățăm trebuie să luăm pe potrivă naturii noastre și că „nu înveți decât de la cel pe care îl iubești”. Ceea ce și s-a întâmplat cu Marele Eminescu. A studiat cultura, literatura germană, însă gândul și inima totdeauna i-au aparținut pământului natal. Dacă Bucovinei și mai cu seamă Maramureșului Eminescu le atribuia funcția de patrie

primă a dacoromanilor, Basarabiei în publicistica sa îi revine rolul de patrie istorică. Eminescu i-a marcat pe basarabeni ca iubitori de cultură, ca mai apoi aceștia să-i întoarcă dragostea studiindu-l. L-am cunoscut și continuăm să-l cunoaștem ca Mare Poet, spirit puternic și creativ, spirit care a dorit toată viața, ca unul ce copilărise printre culise, să facă teatru, și care către sfârșitul său lucra o dramă. Însă o operă dramatică încheiată eminesciană nu există.

Elevii și oaspeții conferinței au avut posibilitatea să audieze poeziile „Ce te legeni...”, citită de marele prozator Mihai Sadoveanu, „Doina” și „Seara pe deal”, citită de Tudor Gheorghe, să intre în atmosfera locurilor îndrăgite ale poetului, să vizioneze un fragment din filmul „Luceafărul” de Emil Loteanu, care, împreună cu Eugen Doga, au dezvoltat prin muzică și dans, viața zburcumată a Marelui Geniu.

În acest an am sărbătorit 164 ani de la nașterea lui Eminescu, prin felul cel mai simplu și mai firesc: răsfoindu-i cartea, descoperindu-i de fiecare dată noi tâlcuri și frumuseți.

LARISA BURAGA, Biblioteca Publică or. Ștefan Vodă

Doi ani mai săraci fără cuvântul Leonidei Lari

Foarte rar se întâmplă ca poezia unui autor să se confunde atât de mult cu viața sa ca să-i devină poezie.

Așa a fost poezia Leonidei Lari. A scris cu propria viață. A purtat cu devotament pseudonimul Lari — numele Zeului cuvântului din mitologia indiană.

Bard de talent, sincer atașată de dreptate și adevăr pentru care a luptat întreaga viață, la fel ca Veronica Micle și Magda Isanos, Leonida Lari a fost una dintre cele mai mari poete ale limbii române. Au trecut doi ani de când Leonida Lari a plecat la Domnul.

Biblioteca publică din or. Ștefan Vodă în colaborare cu Școala profe-

sională și discipolii pedagogului Snejana Strat, a realizat către această dată comemorativă medalionul literar „Nu e nici o moarte care ar muri-o”.

Un minut de reculegere a deschis această activitate. S-a vorbit despre Leonida Lari, despre urcușul vieții ei, crucea grea pe care a purtat-o întreaga-i viață de om al cuvântului și luptător pentru dreptatea și prosperarea neamului. O trecere prin opera-i și activitatea literară a prezentat bibliotecara Valentina Răilean, menționând totodată că opera unui poet este de fapt propria lui viață.

Poezia Leonidei Lari, nu e desul doar s-o citești, ci trebuie reciti-

tă. S-a făcut „Un popas” la seria de poeme cu genericul „Rugă...” recitate cu mult suflet și expresivitate de către elevii de la Școala profesională. Întregirea acestui program a fost vernisajul de expoziții de carte și publicații.

Scopul activității a fost de a îndemna tinerii să-i citească poezia, s-o cunoască ca personalitate și să știe că a fost poeta cu nume de flamură. Căci cărțile Leonidei Lari sunt mai mult decât niște cărți. Ele sunt niște cetăți. Niște baricade. Niște drapele. Niște semințe care vor da rod

Apele Nilului feminin

De după culisele iernii, pe mapamond se înscrie un anotimp deloc grăbit, unde torente de emoții pregătesc brațul bunei voințe, ca să împletim doi nuri coagulați în diadema mărtisorului pentru a-i prinde de laterala inimii celor dragi și apropiați. Răsfoind anestezia florilor tăcute, care încă nu au luminat în regatul florar al anotimpului, desecretizăm din liturghia iernii verbele tănuite în formula prosperității.

Putem oricui să-i împrumutăm foc de artificii pentru a pregăti o friptură rumenită într-o cabană de munte, să-i propunem potrivită sare la pregătirea bucatelor pescărești servite pe faleza mării, să-i dăm și o vorbă unui nevoiaș rămas de contemporanietate în mreaja singurătății. Am putea, dar, nu reușim nimănui să-i împrumutăm sărutul așteptat de fința drăgălașă, să recităm altcuiva versul scris cu majuscule pe foaia de papyrus în agenda ființei iubite, să oferim cuiva îmbrățișarea, sortită purtătoarei de bijuterii tandre și nicicum da în chirie verbul învelit în sentimente sincere, pe care dorim să-l șoptim.

Nu există ceva mai alarmant decât călimara fără cerneală, în care condeiul se sfarmă de arșiță, mai trist decât neputința de a îmbrățișa fința visată, mai oribil decât imposibilitatea de a săruta bijuteriile de speță din Galeria împărătească, mai tentant decât norocul de a coborî în prospețimea miresmelor, mai josnic decât insuficiența forței la pedalare spre Olimp, mai penibil decât rămas corigent la vizualizarea desfacerii florii, mai întunecat decât dispoziția sumbră. Nu există, dar prezentul ne-a înzestrat cu harul lui Leonardo da Vinci de a pensula grațiile Mona Lizei și târziul ne mai permite să atingem prin luneta lui Ludwig van Beethoven frumusețea scânteietoare a Elizei. Chiar de uneori întârziem, dar zburăm cu Lebăda lui Saint Saens

spre miracolul coagulat de feericul feminin, Vă îmbrățișăm cu căldura îngerilor blânzi, și fiind autorizați de destin în această răsfățare a doleanțelor, credem:

- în zidirea manolică a cetății sentimentale, unde multilateralul model oxfordian lansat în dimineți pline de asperitate, deține titlul de Doctor Honoris Causa;
- în Renesansul timpuriu, unde sabia lui Damocles atârna amenințător în expresia ciudată a plasticienilor bizantini;
- în clopotul Luceafărului de zori – Sirius cu inteligența-i ce nu dispăre și nu scapără sub pardesiul de gală;
- în catifeaua vocală cântată de: Patricia Kaas, Céline Dion, Whitney Houston, Tina Turner, Lara Fabian, Julio Iglesias;

• în valuta interioară a sărutului plin de esență din care se revarsă potopitor sinceritatea;

• în dragostea ce capătă prețul diamantului și-i prezență in-corpore, fără a fi despuiață de la impozantul sublim.

La vibrațiile florilor de primăvară oscilează și poezia divină, a cărei catrene revărsă apele Nilului feminin peste neofilita nocturnă cis moll a lui Frederic Chopin. Suntem ostaticii inundației veșnice, de aceea naufragiul nu-l înregistrează nici un radar și serviciul SOS poate dormi liniștit.

...Mi-e dor de afecțiunea „piramidală” a ta... Ard și caut iureșul ca să rămân în crâșma ochilor tăi, să servesc din „rozachiul” buzelor dulci... Să beau peste măsură „sauvignon” din porțelanul sânilor săltăreți, să devin amețit după amestecul „Negru de Purcari cu Izabela” picurat din streășina șuvițelor neascultătoare... Să mă tăvălesc ca un bețiv în peisagisticul decor fără a asculta narațiunile lui Bachus... Să nu mă plângi, să nu-mi întinzi brațul... Mă înec în trandafiriul tău...

GABRIELA MALĂI, s. Parcova, r. Edineț

Sat de lacrimi fără leac...

Așa, cum spunea răposatul actor și regizor Dumitru Fusu, Parcova este cosmosul, aici el se afla în lumea minunată unde se regăsea și putea să uite de toate problemele pământești. Cugetul, gândul și aspirațiile mele sunt îndreptate spre sublim, bunătate, frumos. Acasă în satul Parcova, aș lăcrima de bucurie și râde de durere. Nu sunt multe locuri unde-mi găsesc liniștea, așa ca acasă. Fiind copil am crescut printre oameni de artă, mereu pe scenă,

mereu la concerte alături de parinți, surioară, bunică, chiar și străbunel. Străbunelul a fost (laureat al premiului „Povestea vorbeii”), bunica (fosta directoare a Casei de cultură din s. Parcova), tata (director la Casa de cultură), mama (conducător artistic al ansamblului folcloric „Ciobănași de la miori”).

Am văzut lumina zilei într-o localitate cu frumoase obiceiuri și tradiții, vatră în care oamenii gospodari nu sunt doar acei care știu

să facă bani și să trăiască în case de lux, dar și care trăiesc conform datinilor populare. În vacanță am trăit diferite emoții împreună cu sătenii și am înțeles că vatra mea este un „sat de lacrimi fără leac”, pentru că orice durere este trăită cu toți sătenii împreună.

Moartea lui Dumitru Fusu, actor ideal și om de înaltă cultură, băștinaș al Parcovei, a cutremurat cu durere întreaga localitate. Prețuim personalitatea actorului. Casa de cultură din

sat îi poartă numele. Mereu vom trăi cu amintiri frumoase și-i vom prețui arta actorului Dumitru Fusu. Dumnezeu să-l aibă în pază!

Mă mândresc cu succesul părinților mei, m-am bucurat și am trăit clipe fericite alături de ei. Casa de cultură din s. Parcova a devenit „Cea mai reprezentativă Casă de cultură a anului 2013”. Părinții zic că meritul a tot ce fac ei aparține și membrilor ansamblului folcloric „Ciobănași de la miori”, oameni cu suflet mare care și traiesc viața prin folclor și care o transmit și altora. Oameni de diferite profesii cu diverse probleme, uniți prin aceeași căldură sufletească.

Cântecul folcloric e icoana sufletului nostru, așa aș numi eu această artă a frumosului. Și cum spunea dna Aurelia Mitreniuc (șef direcție învățământ și cultură): – Anul acesta a fost unul cu multe provocări, dar și rezultate bune. Ansamblul folcloric „Ciobănași de la miori”, conducători artistici Sergiu și Diana Malii, primul Marcel Snegur, merită menționați cu deosebite cuvinte de laudă. Ei au adus faimă s. Parcova și r. Edineț prin participarea la Parada portului popular, desfășurat în Chișinău, prin prezența lor activă la Universitatea Populară „Nicolae Iorga” (România), la festivalul folcloric „Serbările Pădurii”, ed. a 39-a, Vorona, jud. Botoșani (România) ș.a., însoțiți de către dna Lilia Fulga, specialist principal la Secția cultură Edineț, trăind emoții pozitive împreună cu ei pe tot parcursul timpului. „Ciobănași de la miori” reprezintă două formații, de

femei și de bărbați. În ansamblul de bărbați dirijat de Sergiu Malii, sunt întrunite 15 persoane printre care și dl primar Marcel Snegur. Fără muzică viața ar fi o eroare, ea este forța invizibilă care ne farmecă, ne mișcă până la lacrimi, ne apropie unii de alții și ne împlânzește. Necătând la starea timpului, vin la repetiții și pe ploi și pe ninsori ca să demonstreze lumii că muzica este una din expresiile cele mai sensibile și mai relevante ale naturii umane.

Un mare merit îi revine și primarului Marcel Snegur. El este și un valorificator și promotor al culturii, o persoană de succes. Puțini primari valorifică cultura, majoritatea ar putea lua pildă de la Dumnealui.

Arta nu este numai o formă de manifestare a talentului, este pâinea pentru suflet și apa pentru minte, semință și rod. Alături de „Ciobănași de la miori” a fost și Angela Bazatin (specialist la direcția învățământ și cultură), împreună au trăit emoțiile evoluării la sărbătoarea „Aprindeți luminile”, obținând mari succese. Am mult de spus despre oamenii cu suflete mari născuți în Parcova, sunt mândră de satul unde locuiesc și de strămoșii care au transmis frumosul în inimile noastre, cultura neamului. Talentul și sufletul sunt o combinație perfectă. Mulțumim celor ce își dedică inima muzicii, ei sunt păstrătorii și purtătorii de datini sfinte, suflul satului — „Ciobănași de la miori”.

O persoană cu renume a satului nostru este și dl Ion Bâlba, președintele Asociației culturale

Parcova Nova. Dumnealui a organizat la noi „Tabăra internațională de creație plastică”, anul acesta a avut loc cea de-a XI-a ediție. La desfășurarea acesteia și-a pus umărul feciorul său Ștefan Bâlba, conducător artistic al taberei și artistul plastic Lilia Bâlba, soția acestuia.

Cântecul și dansul sunt arte care talmăcesc cel mai bine adâncurile inconștientului, scot la iveală valorile umane și culturale ale fiecăruia din noi. Bucuria satului este și ansamblul de dans „*Dolce Vita*”, copii talentați și mereu gata să ofere spectatorului tot ce le stă în puteri, să convingă lumea că dansul e viața. De acest principiu se conduc și talentații pici din ansamblul „Mugurel”. Meritul acestor două formații îi aparține dnei Daria Stati (coregraf). Astăzi s. Parcova, care definește cel mai bine noțiunea de „spațiu mioritic”, va fi nu numai o simplă gazdă pe viitor, ci gazdă pentru suflet. Parcova a fost, este și va fi o creație ce ne-a fost dăruită pentru a culege valori. Familia mea mi-a deschis ochii, pentru a conștientiza teaurizarea culturii și le mulțumesc pentru tot ce au făcut pentru mine, părinții mei, sora mea și satul meu...

Precum falnicii arbori caută imensitatea cerului, așa caută cântecul folcloric sufletele îndragostite de frumos. Frumosul se culege fir cu fir, se plămăiește spiritual, răsare ca iarba, înflorește ca florile spre alinarea și bucuria sufletului. La Parcova cântă toți! La Parcova și frunza se mișcă sub melodia inimilor îndragostite de arta frumosului.

Să vă admire!

Ador spusele filosofului grec Heraclit, care afirma: „Cultura este un al doilea soare pntu cei culți...”. Astfel, cultura se referă la idealul de trai al omului care nu se limitează în viața intelectuală, înseamnă înflorirea persoanei în întregul său. Omul cult are un ideal de viață spirituală intensă, o viață socială angajantă, militantă pentru instaurarea unor valori culturale și morale care să aibă ca rezultat armonizarea intereselor. Noi toți ne deosebim prin fizic, dar spiritualul este cel ce face marea diferență, prin faptele și gândurile noastre, prin modul de a trăi și îmbogăți cu suflet această trăire. Anume această deosebire, este determinată de cultură, deci ne deosebim prin cultură... Toți suntem oameni de cultură, dar fiecare în modul dictat de conștiință. Enigma unei adevărate culturi a fost transmisă din moși, strămoși, spre un viitor mai bun și mai prosper, spre avansare în societate. Cultura este definită ca o spiritualitate divină a umanității, este însuși viață. Cultura unui popor este cartea de vizită care-l reprezintă în fața întregii lumi, iar un popor care nu-și cunoaște patrimoniul său cultural este ca un copil care nu-și cunoaște părinții. Fiecare națiune își alege dintre gloriile Panteonului Național pe cea care o reprezintă mai bine: francezii pe Voltaire, rușii pe Pușkin, germanii pe Goethe. Noi îl delegăm pe Eminescu să ne reprezinte în fața tuturor, acesta fiind nemuritor în sufletele noastre. Iată de ce, nu întâmplător, chiar în ziua de naștere a „marelui Luceafăr”, 15 ianuarie, s-a convenit de a sărbători și Ziua Națională a Culturii, or cum a afirmat unul dintre autorii proiectului de instituire a acestei zile de sărbătoare națională: „Vorbim limba lui Eminescu și ne asociem acelorași valori spirituale și culturale”. Astfel, avem o sărbătoare frumoasă care ne face și mai sensibili la valorile națiunii. Ce reprezintă de fapt această sărbătoare pentru noi, cei

care zi de zi încercăm să ținem piept nonvalorilor ce ne invadează cultura? Este, bineînțeles o zi de apreciere, o zi de victorie pentru că avem cultură, o zi care ne motivează la mai mult. Referindu-mă la munca pe care am depus-o atunci, a fost destul de vizibilă pe tot parcursul anului. Ne mândrim cu realizările colectivelor din raion, ne mândrim că în sfârșit avem un Festival concurs regional „Teodor Negară”, ne mândrim cu nenumăratele diplome primite — argument forte că s-a muncit mult. Nu aș vrea să intru în detalii pentru a nu știrbi din farmecul zilei. Însă, mulțumesc tuturor lucrătorilor culturali care și-au adus aportul la înregistrarea acestor succese. Și aici fac o paranteză și mă închin în fața acestor persoane, pentru că, un adevărat om de cultură este entuziasmat fervent în cultură, este însuflețit pe vecie cu valori moral-spirituale de elită. Necurmat de căile nedesluite ale vieții, un adevărat om de cultură, poartă mereu în gând și în suflet ceea ce ne reprezintă: neamul, baștina, casa părintească, părinții, limba maternă, strămoșii...

Oamenii de cultură din raionul nostru sunt exemple vii ale acestor principii. Din tot sufletul Vă felicit și Vă urez tot binele din lume. Fie ca munca Dumneavoastră nobilă să se încununeze de succese și recunoștință din partea celor, care Vă respectă, Vă admiră, Vă aplaudă. Să promovați și în continuare „Cultura” pentru, că ea duce faima țărișoarei noastre în lume și în fața viitoarelor generații. Să fiți mereu în lumina frumosului pentru a vă realiza visele și speranțele, năzuințele și aspirațiile. Vă dorim mult profesionalism, tărie de caracter și perseverență în tot ce faceți, bunăstare familiilor Dumneavoastră și intelegță.

V. IZOLDA

„Folclor” - ul la Ocnița

Un concert de zile mari a avut loc în incinta Școlii de arte Ocnița, atunci când orchestra de muzică populară „Folclor” a Filarmonicii de Stat „S. Lunchevici”, drijată de cunoscutul Petre Neamțu, a adus în dar ocnițenilor o suită frumoasă de melodii. Evenimentul a fost desfășurat în contextul Zilei Naționale a Culturii, iar evoluarea artiștilor a fost posibilă datorită Ministerului

Culturii care a organizat venirea artiștilor pentru a prezenta concertul așteptat. Ziua a fost un adevărat cadou de preț pentru spectatorii care au aplaudat fierbinte evoluarea rapsozilor. Mai mult, admiratorii au menționat că muzica lui Petre Neamțu și a orchestrei sale vine ca un balsam purificator al sufletelor. „A fost excepțional! Bravo artiștilor! Ne-am tonificat inima cu o doză

bună de plăcere și frumos! Am vrea mai des astfel de concerte, la noi, la nordul Republicii...”, ne-a destăinuit una dintre spectatoare - Cristina Vacari. După cum ne-a informat șefa Secției cultură Ocnița, dna Ludmila Belonoșca, astfel de surprize se vor mai repeta în cel mai apropiat timp. Dumneaei ne-a încredințat că festivalul „Mărțișor” din anul acesta va fi completat cu evoluări de marcă ale

artiștilor din Moldova. Președintele raionului, dl Ion Tomai s-a arătat încântat de măiestria oaspeților. Dumnealui i-a oferit lui Petre Neamțu o Scrisoare de gratitudine pentru dezvoltarea și promovarea tezaurului național. Tot în acest context, a mai înmănat și un set de Diplome de onoare. Astfel, de această apreciere s-au bucurat: L. Belonoșca, șefa Secției Cultură, Gh. Garaz, conducăto-

rul artistic al orchestrei de muzică populară „Rapsozii Nordului” a CR, El. Zara, directorul Școlii de arte Ocnița, M. Taraban, șefa Bibliotecii Publice orașenești Ocnița și M. Crucichevici, directorul Casei de cultură Ocnița. Întrebată ce reprezintă pentru dnei această Scrisoare de gratitudine, dna Belonoșca a răspuns: „De fapt, aceasta este o apreciere nu doar a mea, ci a tuturor celor care zi

de zi încearcă să șteargă praful uitării de pe cultura națională, de pe comoara lăsată de strămoși, pentru a o readuce în lumina prezentului drept o torță ce arde veșnic și ne amintește de unde venim și încotro mergem. Sunt flatată, sigur! Mai mult, e o bucurie sufletească de nedescris!”

Sărbătoarea a reușit!

V. NAȘCO, director B.P.R. Leova

Întâlnire cu Valeriu Matei la Leova

„Gavril Bănulescu-Bodoni, un ierarh ortodox apărător al limbii și culturii române”, a fost genericul expoziției vernisată în incinta Bibliotecii Publice raionale Leova.

La 17 ianuarie 2014 scriitorul, omul politic, academicianul, directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, Valeriu Matei a venit la Leova cu colegii săi: vice directorul, poetul Nichita Danilov din Iași și soția sa, profesoara și traducătoarea Cristina Danilov pentru a vernisa această expoziție.

La această întâlnire de suflet au fost invitați cititorii bibliotecii, funcționarii publici, lucrătorii din cultură, elevii de la liceele „C. Spătaru” și „M. Eminescu”.

Dl V. Matei a venit cu o donație de carte, carte foarte prețioasă: Opera muzicală în 6 volume a compozitorului George Enescu; Albume de artă, de pictură, de cinema, despre Bucureștiul vechi; Cărți de istorie despre Basarabia de la începuturi și până în anul 2003 și un album de covoare basarabene.

De asemenea am primit în dar și câteva cărți, apărute recent a poetului V. Matei. În continuare dl Matei a făcut o prezentare a expoziției despre activitatea lui Bănulescu Bodoni.

Bănulescu-Bodoni a reușit să editeze cărți bisericești cum ar fi „Liturghierul, după canoane bisericești românești”, a deschis Seminarul teologic de la Chișinău (1813) unde a învățat C. Stere, P. Halippa, A. Mateevici și alții.

O surpriză am făcut și noi bibliotecarii pentru dl V. Matei împreună cu cei prezenți la întrunire – o expoziție a cărților lui cu genericul: „Valeriu Matei - poet cultivat și modern”.

La finalul întâlnirii V. Matei ne-a citit câteva poeme din antologia sa. Poemul „Doar umbrele”, a fost dedicat orașului Leova.

IGOR CHIOSA, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM

PER ASPERA AD ASTRA

„Istoria este cea dintâi carte a unei nații.

Într-însa ea își vede trecutul, prezentul și viitorul”

Nicolae Bălcescu (1819–1852)

La data de 14 februarie 2014 ora 11.00 în cadrul Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” a AȘM a avut loc un eveniment reprezentativ pentru comunitatea științifică din RM: lansarea volumului *Țările Asiei și Africii în prima jumătate a secolului XX: documente și materiale cu note și comentarii*, autor dr., conf. univ. Liliana Rotaru.

Lansarea lucrării a fost onorată cu prezența unor personalități importante din mediul științific basarabean: viceministrul culturii, dr. conf. univ. Igor Șarov, secretarul științific general al AȘM, dr. hab. Aurelia Hanganu, decanul Facultății de Istorie și Filosofie a USM, dr. conf. univ. Ion Gumenăi, șeful Departamentului de Istorie a Românilor, Universală și Arheologie a Facultății de Istorie și Filosofie a USM, dr. hab. prof. univ. Ion Eremia, dr. hab. prof. univ. Valentin Tomuleț, dr. conf. univ. Dumitru Sărghi, dr. hab. Constantin Solomon, dr. conf. univ. Tudor Candu, Stelian Culea, precum și prietenii, colegii, absolvenții și studenții ai Facultății de Istorie.

Moderatorul evenimentului a fost decanul Facultății de Istorie și Filosofie, Ion Gumenăi.

Domnul Ion Gumenăi a menționat că autorul volumului, Liliana Rotaru este unul dintre cei mai buni tineri specialiști din Republica Moldova în studierea istoriei contemporane, în special în Istoria Asiei și Africii, manifestându-se atât pe tărâmul științific, cât și pe cel pedagogic, fiind îndrăgită de către studenți și colegi. Liliana Rotaru este de asemenea și autorul mai multor suporturi de curs, fapt care a facilitat asimilarea unui subiect dificil și slab studiat în spațiul pruto-nistean precum istoria continentului asiatic și a celui african, a menționat decanul.

La rândul său, viceministrul culturii Igor Șarov a reiterat faptul că lucrarea se încadrează cronologic în prima parte a perioadei contemporane, o perioadă dificilă, marcată de schimbări majore în istoria continentelor abordate de către autor. Lucrarea dă dovadă de profesionalism și exigență dusă la culme. I. Șarov de asemenea a opinat că volumul reprezintă o lucrare de popularizare a științei istorice printre studenți, menționând și colaborarea fructuoasă dintre BȘC „A. Lupan” și Facultatea de Istorie și Filosofie a USM.

Secretarul științific general al AȘM, Aurelia Hanganu a subliniat că lucrarea reflectă profesionalismul și tenacitatea autorului de care a dat dovadă atât în elaborarea prețiosului studiu, cât și pe parcursul activității sale științifice. Cu referire la această lucrare a afirmat convingător: să fie toți îndrăgostiți de cartea doamnei Liliana Rotaru ca de Ziua Îndrăgostiților și răspândită în comunitate asemeni poeziei lui Grigore Vieru.

Profesorul universitar Valentin Tomuleț a ținut un discurs înflăcărat, în care a consemnat personalitatea multilaterală a distinsei autoare, imparțialitatea de care a dat dovadă analizând și comentând materialul documentar expus în volum, precum și meritul de a fi tradus documentele incluse în studio, fapt care va permite cititorilor să pătrundă în esența materialului factologic prezentat.

Cercetătorul Stelian Culea de la UPS „Ion Creangă” a specificat că volumul este rodul unei munci științifice serioase care vine să diminueze deficitul de literatură în limba română privind istoria Asiei și Africii.

Alți vorbitori la eveniment (T. Candu, D. Sârghi, C. Solomon ș.a.) de asemenea au reiterat faptul că lucrarea reprezintă o muncă științifică serioasă care vine să com-

pleteze lacunele din istoriografia basarabeană privind subiecte delicate, pe alocuri exotice, cum este istoria altor continente.

Studenții au apreciat la justa valoare efortul depus de dr. conf. Liliana Rotaru de a le facilita accesul la cunoștințe, autoarea oferindu-le un izvor istoric în limba maternă.

Profund emoționată, Liliana Rotaru a ținut să mulțumească tuturor celor prezenți în sală pentru cuvintele frumoase adresate și susținerea de care au dat dovadă pe parcursul timpului. Autoarea a menționat că lucrarea reprezintă rodul unei munci asidue de mai bine de șase ani. O atenție deosebită, a reiterat domnia sa, a fost acordată documentelor: analizei, traducerii ș.a. Doamna L. Rotaru a menționat că motivul care a stat la baza elaborării unui studiu voluminos este dorința de a oferi studenților și cercetătorilor un instrument științific serios în limba română, care să le faciliteze însușirea obiectului de studiu Istoria Țărilor Asiei și Africii.

Reieșind din considerentul că majoritatea literaturii de specialitate disponibilă în bibliotecile din Basarabia este în limba rusă (moștenire sovietică), pe alocuri imparțială, prezentând punctul de vedere al regimului sovietic, purtând o încărcătură dogmatică vulgară, monografia *Țările Asiei și Africii în prima jumătate a secolului XX: documente și materiale cu note și comentarii* a Liliane Rotaru se impune în fața vechilor surse prin profesionalismul și imparțialitatea autoarei, actualitatea și veridicitatea informațiilor, varietatea surselor bibliografice, lipsa oricărui tip de doctrină, analiza profundă a materialului factologic, precum și multitudinea surselor documentare incluse în prețiosul volum.

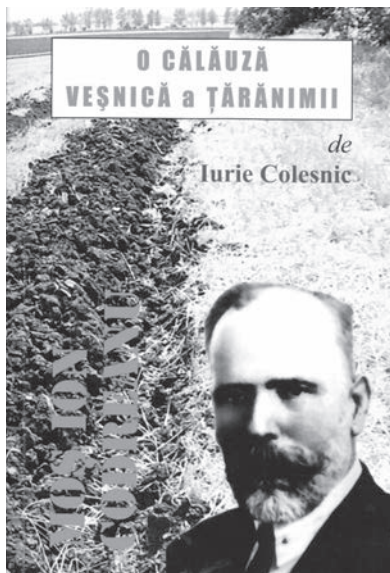
Nu ne rămâne decât să mulțumim doamnei Liliana Rotaru pentru munca titanică depusă și dârzenia de care a dat dovadă aventurându-se pe acest tărâm dur al științei. Pentru o personalitate cu profunde calități morale, precum este doamna profesoară L. Rotaru, cea mai bună recompensă pentru munca depusă poate să vină doar din partea studenților care trebuie să o bucure cu rezultate bune.

Sperăm că doamna Liliana Rotaru nu se va opri din escaladarea istoriografiei basarabene, în special, și a celei românești, la general și ne va bucura cu noi lucrări la fel de prețioase.

ÎI URĂM MULT SUCCES ȘI MARI REALIZĂRI!

Moș Ion Codreanu

— țăran și fiu al pământului, model de înțelepciune.

„Prin Ion Codreanu țărănimea noastră poate renaște...pentru că ade-vărata putere a personalității țăranului rezidă în valoarea ei morală”.

Această frază a scriitorului Iurie Colesnic în opera sa „Moș Ion Codreanu: o călăuză veșnică a țăranimii”, te pune pe gânduri...Expresie scurtă, însă plină de sens, care descrie

portretul țăranului Moș Ion Codreanu. Iar prin el, revenim la suflul existenței omului simplu, la sorgintele neamului trecut prin zbuciume și speranțe, grație Lui – omului simplu, care nu a avut facultăți, nu și-a dorit statute și putere. Grație țăranului, întreaga națiune și-a trăit destinul, a rezistat la vitregiile sortii, scriindu-și le-topisețul cu condeiul propriei înțelepciuni. Înțelepciune nu avea preluată ori împrumutată din Internet, radio, televiziune, cărți, ci, mai întâi de toate, din înțelepciunea cugetului, sufletului, inimii..., cu frica lui Dumnezeu și dragostea de aproape.

Moș Ion Codreanu – modelul țăranului basarabean „cu diploma vieții” a tins prin propria înțelepciune să-i înțeleagă pe alți mari „titani ai gândirii”. Astfel, „la înzes-

trarea cu o înțelepciune aleasă pe care i-a oferit-o natura, el a adăugat înțelepciunea secolelor”. „Nu s-a temut să pună mâna pe carte. Nu i-a fost teamă să pună la îndoială cele scrise în cărți” (Iu. Colesnic). Și prin acest exemplu, este evidentă contradicția celor scrise de cărturarul Dimitre Cantemir în „Descrierea Moldovei”, unde afirma că neamul moldovenilor nu prea se trage la carte.

Moș Ion Codreanu este comparat cu Maxim Gorki, din scrierile căruia zeci de ani sorbim înțelepciune. Universitățile ambilor nu au fost cele din Oxford, Cambridge ori Sorbona, ci universitățile vieții, rectorii cărora au fost buncii, lectori – simpli oameni cu logică și cuget deosebit.

Moș – atribuire metaforică adăugată numelui Ion Codreanu întruchipează înțelepciunea lăuntrică, verticalitatea, deminitatea națională și totodată marea răbdare a țăranului. Datorită acestor calități ale marilor patrioți, „cărora nu le-a fost niciodată teamă să recunoască că sunt țărani” în fața oricui, s-au trecut războaiele, foamea, s-au educat copii, s-au ridicat generații.

Și cine știe câți Moși Ion a născut acest pământ... Ioni, care au știut să stea de vorbă cu cerul, frați cu vântul de primăvară, și-au mărturisit gândurile și au ascultat inima pământului – țărani, care le îndură pe toate și le înțeleg pe toate.

Doar El – Moș Ion Codreanu e legat de pământ și, poate că doar el înțelege și știe care totuși până-n cele din urmă e rostul și sensul vieții, existenței în această lume, căci nu în zădar „toate încep de la pământ și cu pământ se termină”.

L. ZMEU, Biblioteca Publică Raională Leova

„Grigore Vieru – candelă veșnic aprinsă”

Acesta era genericul seratei –muzical literare organizată de bibliotecara L. Zmeu și M. Corotaș, în agunul zilei de naștere a poetului Grigore Vieru. Decorul – portretul poetului, o masă acoperită în stil național, o vază cu flori și expoziție de carte ale poetului au întregit activitatea Bibliotecii Publice raionale Leova, la care au participat elevii cl. a

XI-a, liceul „M. Eminescu” din oraș, dirijați de profesoara de limba română dna Aliona Lisevici, lucrători ai casei de cultură precum și oameni de rând. Cei doi prezentatori au trecut succint în revistă activitatea poetului Grigore Vieru. Pe parcurs răsunară versurile: „Formular”; „Casa mea”; „Camașile”; „Mi-i dor de tine mamă”; „Limba noastră”; „Vreau să

te văd”, ș.a. Asistența au privit câteva videoclipuri: „Floare micșunea” interpretat de Gr. Vieru și Fuego; „Pentru ea” interpretat de Doina și Ion Aldea Teodorovici. Spectacolul a fost întregit cu medalionul muzical pe versurile vierene interpretat de șefa oficiului artă dna M. Corotaș, cât și solistele Casei raionale de cultură, V. Roman și T. Florența

— „Melancolie”; „Cireșele amare”; „Răsai”. După ce prezentatorii au anunțat despre tragicul incident din 18 ianuarie 2009 în urma căruia s-a stins din viață poetul academician Grigore Vieru, personalitate publică de mare valoare morală națională a

fost vizionat videoclipul „Sunt pur și simplu iarbă...”, apoi a urmat recitarea versurilor „Nu am moarte cu tine numc”, cât și poezii dedicate poetului: „Moartea lui Vieru” de N. Dabija; „Familia română” p.18, „Recviem pentru Vieru”, după care

bibliotecarele au prezentat o revistă informativă despre cărțile din bibliotecă ale poetului și creația cântată a lui Grigore Vieru — Geniul poeziei românești.

VIORICA MAZURIC, regizor, Palatul de Cultură, or. Ungheni

„Dragobetele sărută fetele”

În data de 23 februarie, 2014 la Palatul de cultură din orașul Ungheni, a avut loc sărbătoarea dragostei, cu genericul „Dragobetele sărută fetele”.

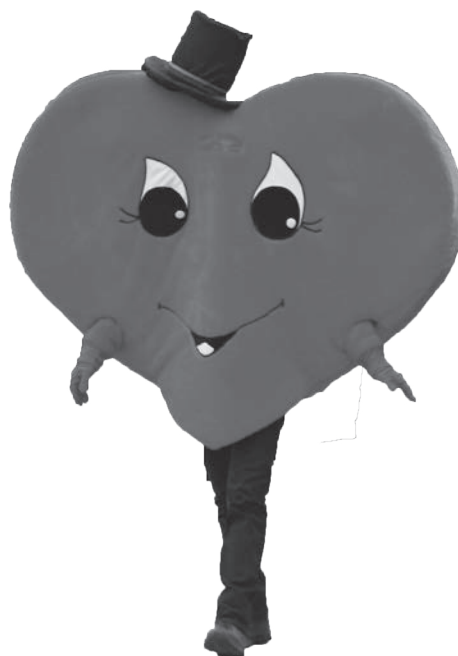
Sărbătoarea respectivă vine din moși strămoși, cu obicei și tradiții păstrate de-a lungul anilor. În această zi, cu alai și voie bună, formațiile artistice a Palatului de cultură au cutreierat centrul Ungheniului, felicitând locuitorii, vestind tuturor că astăzi este ziua dragostei. Personajul Dragobete, este un tânăr chipeș cum zice legenda, fiul babei Dochia, cea care la început de primăvară ne mai lasă câțiva fulgi de zăpadă. Acest tânăr și în sărbătoarea noastră este cucerit de fete. Pentru Dragobete s-a dus o luptă frumoasă, cu poezioare și melodii tradiționale. Pe scena mare a avut loc un concert deosebit cu invitați speciali, care au încântat publicul spectator. Un ajutor necesar, dar și un îndrumător alături de Dragobete a fost nimeni altul decât Cupidon — personajul ce împarte dragoste și unește cupluri aprinzând scânteia iubirii între oameni, între tineri și tinere, cărmuitor al dragostei pe pământ. S-au desfășurat jocuri plăcute ce au implicat cuplurile de îndrăgostiți din sală. Fetele, au recitat cavalerilor versuri de dragoste, ei au luptat pentru cel mai frumos buchet de trandafiri, să îl dăruiească iubitelor. Un moment surprinzător a fost atunci, când pe scenă au urcat cuplurile ce și-au unit inimile pentru 24 de ore. Reprezentantul ce a înregistrat căsătoriile cuplurilor de îndrăgostiți a fost chiar viceprimarul ora-

șului dl Eduard Balan. Dumnealui alături de Cupidon și Dragobete, a oferit tinerilor certificate de căsătorie valabile doar o singură zi. A fost un moment emoționant, plăcut.

A încununat scena invitatul special, formația „Milenium” în frunte cu neobositul Vlad Gorgos, promovând un program ales tematicii sărbătorii. „Milenium” prin măiestria artistică de invidiat a ridicat spectatorul în picioare de nenumărate ori. A fost feeric și dragăstos, extraordinar, aplauzele n-au mai încetat. Am fost surprinși plăcut că sărbătoarea a încununat oameni frumoși, veseli și receptivi, încântați de prestația artistică.

Sperăm ca în viitor sărbătoarea dragostei să ne amoriizeze îmbătător cu cel mai curat și sfânt sentiment — Dragostea, alături de mamă, tată, frate, soră, copii, bune și străbunei, țară și baștină, personalități din domeniile îndrăgite și nu în ultimul rând din tezaurul nestemat al spiritualității semeției noastre, încununată cu noi elemente tradiționale contemporane ce-și merită respectul atât din partea unghenenilor cât și a țărișoarei întregi.

Să păstrăm tradițiile adevărate - lăsate nouă de strămoșii noștri!

Mai mult decât un Spiritus Rector

În arealul muzicii populare există personalități marcate de puternica bărbăție a eu-lui, expresia protecție a demnității cărora se asociază cu pâinea caldă. Prezența Domniilor acestora în cotidianul muzical stimulează valorile și inițiativele creatoare. Născut

sub semnul adevărului cu calități de mare gânditor și artist, maestrul Ion Dascăl ne entuziasmează cu panoramicul creațiilor și aranjamente alese, cu etalonul rațiunii și logicii artistice. Mințile lucide ale admiratorilor muzicii populare, de ani buni, depozitează în sertarele sufletelor șlagăre de ieri și de azi. Dânșii și astăzi sunt legănați de undele ecourilor aprinse ale refrenului revelat „Două sărbători în casă, nu știu care-i mai frumoasă...”

Noi, consumatorii devotați ai creației Măriei Sale, trăim clipa cu ochiul și simțirea, cu auzul și modulul însănătoșitor al așteptărilor, și rămânem în decolarea melodiilor îmbrăcate în fracuri proaspete, clădite în spiritul mioriticului străbun.

Desigur, ajuns la vârsta marilor plăceri, maestrul Ion Dascăl își îndeplinește cu plenitudine vocația de Mare Artist. Dumnezeu i-a presurat rațiunea cu parfum artistic, fiind în capul listelor de afiș cu aranjamente de o indiscutabilă atracție.

Stimate Maestre Ion Dascăl, Vă datorăm mulțumirile noastre, deoarece aparițiile Dumneavoastră în scenă sunt răsplătite cu atenție și aplauze.

Să lumineze permanent scântea inspirației Domniei Voastre, iar noi, admiratorii talentului „Ion Dascăl”, să tot poposim pe portativul muzical, unde cheia ghidului *Spiritus Rector* o dețineți cu siguranță în aura Divinului.

TATIANA DRAGHICI, profesoară, Școala de arte Ocnița.

Cântecele și dansurile meleagului meu

Frumoase ne sunt doinele și baladele, horele și sârbele, cântecele de dor și de dragoste, create de popor de-a lungul secolelor. Frumoși sunt și oamenii purtători ai acestor perle, care au știut să le cânte și să le transmită din generație în generație, să le ducă în lume.

Recent, în incinta Școlii de arte Ocnița s-a desfășurat serata de suflet cu genericul „Cântecele și dansurile meleagului meu”. Au participat elevii și profesorii instituției respective, părinții.

Spectatorii au avut posibilitatea de a se informa despre: istoria cântecului popular, care a fost înrădăcinat în spiritualitatea moldovenească timp de secole; trăsăturile, specificul cântecului popular, care este făcut de om și pentru om și care nimerește în „Altarul sufletului omului”.

Nestemate ale cântecului au-

tohton ne-a dăruit eleva Școlii de arte Vladislava Vacarița, interpretând melodia „Bundița”, corepetitor Ghenadie Garaz. Multe aplauze au răsunat pentru Inga Mostovic, care a interpretat melodia populară „Viață, viață, floare scumpă”. Publicul a audiat neprețuita operă, balada „Miorița”, interpretată de regretatul maestru Nicolae Sulac. Una din cele mai vechi specii ale folclorului moldovenesc a fost „Doina”, interpretată de cea mai mică solistă a ansamblului „Mugureii” - Valeria Prisăcaru.

Un loc aparte în cadrul seratei la ocupat dansul „Hora”. A cărui participanții au demonstrat pașii și caracterul lui. La inimile tuturor a ajuns frumusețea și farmecul jocului „Sârba”, cel mai îndrăgit și răspândit joc la noi. Melodia „Trandafir de la Moldova”, cunoscută de toată lumea, a întregit sărbătoarea cântecului și a

dansului popular. Astfel de activități e de dorit să fie mai frecvente, deoarece tânără generație trebuie să cunoască tradițiile și obiceiurile strămoșilor.

Prin această activitate sper că am reușit să „șterg colbul” de pe valoroasele nestemate din tezaurul folcloric al poporului.

Izvorul nepieritor al folclorului în creația lui George Meniuc

„La noi morții nu mor, ci, cu cât trece timpul, se luminează”
Tatiana Gălușcă

Scriitorul român din Basarabia George Meniuc a fost unul din cei mai prolifici condeieri care și-a dedicat o mare parte a vieții studierii tainelor spirituale ale poporului, asimilării până la o transsubstanțiere estetică a constituentelor etnofolclorice astfel încât „pasărea de lut”, plăsmuită cu atâtă grijă de marele maestru, să ia zbor doar datorită spiritului vioid al moștenirii culturale naționale.

Raportată la activitatea meniuciană, valorificarea elementelor etnofolclorice de către scriitor conturează câteva aspecte esențiale: participarea în campaniile sociologice și consemnarea directă a materialelor folclorice, efectuarea studiilor la cei mai renumiți folcloriști, profesori universitari, lectura volumelor de folcloristică și etnologie, prietenia cu doi oameni de cultură, dedicați cu suflet și trup valorilor spirituale ale neamului românesc: Ovidiu Bârlea și Tatiana Gălușcă.

Predilecția față de creația populară a avut-o încă din copilărie, bunica din partea mamei, Sofia Ardeleanu, fiica păstorului Gheorghe Ardeleanu, originară din Vrancea, îi spunea ades întâmplări și povești, ne mărturisește scriitorul în *Minunile copilăriei*. Fiind „răpit” de bunica și dus la țară (s. Hatmana, com. Sângera), copilul George a crescut păscând vitele pe toloacă, urmărind mișcarea norilor pe întinsul cerului, ascultând cântecele folclorice și ghicitoriile din gura amicului, savurând alergatul furnicilor, zborul calului-popii, examinând lumea animală etc. Ajuns la adolescență își realizează debutul prin versuri în care elementul livresc excelează simbiotic cu poezia noastră populară. După un studiu profund al întregii opere meniuciene exegeta Eliza Botezatu va scoate în relief câteva aspecte concludente ale perioadei de debut: „Invoca un univers specific, autohton, cultiva la început o atmosferă stenică, împletea ritmuri și sonuri cu aromă folclorică, țesând un cântec pe măsura vârstei și a idealurilor acestei vârste” [1, p. 5]. Primele chei ale artei le descoperă în predilecția de a descrie „meleagurile de lângă Chișinău, meleaguri pline de legende curioase, fantastice, pe lunci cu șuieratul stufului de baltă și focul de târși în străfundul nopților de vară” (*Cheile artei*) [2, p. 278]. Pentru a scoate în vileag rezonanța ecorurilor „demult pierdute” s-a folosit de imensitatea poeziei populare, cheie la care avea acces, dar și cunoștințe de aplicare. Drumul de inițiere în această taină era ca o chemare spre depărtări necunoscute: „Urci dealul și de pe culmea lui vezi altă vale și alt deal, și iarăși cobori și iarăși te ridici, ca să vezi ce-o fi mai departe. Pe drum îți cântă pițigoiul, te îmbată mirozna de pelin, îți clipocește un șipot de izvor,

neașteptat, în văgăună. Orașul a rămas în urmă, graurii izbucnesc în zbor dintr-un zarzăr ori vișin, de parcă droaia frunzelor de toamnă, bătute de brumă, a rupt-o la goană peste câmpuri. Împrejur e liniște nesfârșită sub cerul siniliu ca niște perje coapte, și versul se deapănă ușor, gândurile se rostesc cu glas tare” (*Cheile artei*) [2, p. 279].

Retrospectiva diacronică a vieții și activității scriitorului ne relatează că anii de studenție i-au fost marcați de nume notorii ale României. Profesorii Tudor Vianu, Henri Stahl, Dimitrie Gusti, Constantin Rădulescu-Motru, Mircea Florian, Alexandru Popescu, Traian Herseni etc. i-au cultivat gustul estetic față de marea literatură și artă. Lecturarea profundă și nesățioasă a operelor scriitorilor înaintași, a tratatelor de filozofie i-au suplinit cunoștințele acumulate desăvârșindu-i talentul creator. Perioada de debut, bazată pe preluarea unor modele ale predecesorilor, se transfigurează cu timpul într-o prolifică conștientizare: „E o jale să nu-ți croiești o cale proprie, să nu-ți cucerești independența, să nu-ți dezlegi energia și bogăția interioară” (*Chenare pe margine: File de jurnal*), „fiecare își dă seama că trebuie să-și manifeste originalitatea în artă, să tragă o pârție nouă pe tărâmul scrisului literar” (*Ineditul*) [2, p. 283].

Momentul culminant al descoperirii folclorului autentic ca sursă de inspirație pentru propria creație îl cunoaște în perioada campaniilor sociologice ale lui Dimitrie Gusti. În 1938, alături de folcloristul din Basarabia Petre Ștefănuță, culege și cercetează folclorul în localitatea Popeștii de Sus, din raionul Drochia. Mai târziu, în 1939 îl găsim printre membrii echipei de cercetare din satele Văprova și Dâșcova, din delta Dunării. Anume aici are să o cunoască pe cea care îl va determina să se apropie și mai mult de „frumusețile nepieritoare” ale poporului, pe folclorista Tatiana Gălușcă. Peste ani, în 1972, când începe o frumoasă corespondență între cei doi prieteni, George Meniuc avea să mărturisească: „Pasiunea ta în ce privește folclorul, arta populară, oamenii simpli din sate m-a ajutat să-mi îmbogățesc limba literară. <...> Curățenia ta sufletească, cuvintele tale calde, luminoase, pline de viață m-au însuflețit în existența mea tristă și mizeră de student. Fiind orășean, suflul viu al creației populare mi-a fost foarte necesar. Când am transcris de mână tot romanul tău Pământ răzășesc <...>, am învățat multe, încât folclorul mi-a devenit o obsesie îndelungată” [3, p. 99]. Un alt poem epistolar ne dezvăluie încă o dată siguranța celor confesate de Meniuc vis-a-vis de predilecția sa – folclorul, cât și despre perioada literară de

debut: „Tu știi că eu iubesc folclorul, creația populară. L-am îndrăgit încă de la Petre Ștefănuță. Dar fiind la Tulcea, în-tâlnindu-l pe moș Ichim, văzându-te pe tine, citindu-ți materialele, m-am trezit în cu totul altă lume. Am scris poezii sub influența acestui moment. Această atracție și pasiune nu m-a părăsit mai târziu” [3, p. 171].

În 1940 scrie trei studii monografice despre localitățile cercetate în perioada campaniilor sociologice: Ignăței, Chirileni și Delacău. Doar cea cu referire la Ignăței nu vede lumina zilei.

După Războiul al Doilea Mondial în calitate de angajat al Institutului Moldovenesc de Cercetări Științifice (Secția limbă și literatură) este preocupat de culegerea și valorificarea folclorului. Întreprinde cercetări de teren în localitățile Caragaș, Doibani, Slobozia, Molovata. Redactează și câteva articole științifice: *Însemnările despre folclor (Tineretul Moldovei, 1945, 16 martie)*, *Cântecele noastre bătrânești despre Codreanu (Tineretul Moldovei, 1945, 18 octombrie)*, *Cântecele noastre bătrânești de voinicie (Octombrie, 1945, nr. 2)*. Participă în calitate de coautor la culegerea de folclor muzical *Cântece* (Culegere alcătuită și redactată de I. Balțan, B. Istru, G. Meniuc. Redacția muzicală de D. Gherșfeld și A. Gurov. Chișinău, 1950).

Caracterul perseverent de consemnator al perlelor folclorice este observat și de cercetătorii Fondului de Folclor al Arhivei Științifice Centrale Efim Junghietu și Sergiu Moraru: „Atât prin faptul că au fost fixate în condițiile grele din primele luni postbelice, cât și prin metoda și tehnica înscrierii, materialele acestea vorbesc despre marea dragoste a poetului față de creația populară. Textele culese de G. Meniuc se disting printr-o integritate exemplară și o formă artistică perfectă, ceea ce ne face să-l tratăm ca pe un adevărat căutător de perle folclorice” [4, p. 8].

Influențat de aceste preocupări valorifică subiectele folclorice în culegerea de povești versificate *La balul coțofenei*. Dintr-o scrisoare redactată de George Meniuc aflăm că titlul volumului dedicat copiilor este inspirat dintr-un cântec cules de Tatiana Gălușcă în județul Soroca [3, p. 99].

G. Meniuc era un perfecționist în toate și dacă un subiect îl interesa, căuta toate mijloacele să se informeze. În ajutor îi veneau de fiecare dată bunii lui prieteni folcloriști: Tatiana Gălușcă și Ovidiu Bârlea: „Tu ești unică în felul tău și nu vreau să rămână în arhive tot ce-ai cules. Iar într-al doilea, voi avea nevoie de tine ca să-mi dai o mână de ajutor. Tu ești prietena mea de demult și o vei face, nu mă vei refuza” [3, p. 115]; „Ovidiu Bârlea mi-a trimis scrieri și le citesc. Este un mare om de știință. În fața acestei avalanșe folcloristice văd că sunt un profan, dar voi trage mare folos din opera lui” [3, p. 117].

La o confesiune a lui Meniuc, că este extrem atras de folclor, Ovidiu Bârlea îl consiliază: „Nu trebuie să te mire faptul că te simți atras de ce e «păgân și ancestral» în folclorul arhaic, cum te călăuzește intuiția, fiindcă așa s-a întâmplat pretutindeni în istoria culturii. Sunt nenumărate

exemplele în care intuiția scriitorilor a premers cu mult elaborările teoretice secătore de folclor. În plus, intuiția coboară la profunzimi mai mari și are pași mai siguri, în ciuda umbrei care o înfășoară. Atracția pentru faza veche a folclorului nu vine atât din nevoia de a lămurii începuturile, de când sec. al XIX-lea a impus și în știința literară acest deziderat, cât din priceperea intuitivă a acelei lumi care respiră prin toți porii poezie, artă, fiind, cum zice poetul, o «lume ce vorbea în basme și gândea în poezii...» (M. Eminescu, *Venere și Madonă – n.n.*), caracterizată prin prospețime, frăgezime și mai cu seamă o nebanuită vigoare spirituală, care te prinde și te incită, dacă o pricepi, de aceea folclorul este un «izvor pururea întineritor», cum a zis același poet” [3, p. 441-442].

Predilecția pentru baladă, colind, cântec folcloric, poveste populară o va mărturisi și în eseurile în care ia în dezbateri problema creației: „Auzi-l ori citește-l, prinde-i zbuciumata melodie, așa cum a ajuns până la noi, și versul te va duce pe la vetre de țărani, la stânci sihastru, la focul de târși și câmpie, la hore neastâmpărate, la coarnele plugului, la mijloc de codru verde, pe tot pământul nostru, la sânul căruia a crescut generația meșterilor făurari de azi. Țara Moldovei, soarta ei n-ai s-o poți cunoaște pe deplin fără «drumul oilor» prin munți, pe care a coborât Miorița, fără «paltinii trăsniți», la care a alergat murgul lui Toma Alimoș, fără «temnița lui Opriș», unde zăcea Corbea ferecat, fără bădița Traian cu plugușorul lui tras de doisprezece boi-bourei, în frunte ținăței, în ajun de An Nou...” [5, p. 278].

A căutat mereu să cunoască folclorul, citea mult, contempla. A avut câteva elemente-cheie pe care vroia cu predilecție să le transsubstanțieze estetic în unele creații. Bunăoară, motivul apei, exemplificat prin râul Dunărea, balta, Marea Neagră, ploaia, roua, l-a inspirat profund. Imaginea Dunării îi apărea legată nemijlocit de prietena sa Tatiana: „Citește poezia *Aprilul*. A fost scrisă în 1944, la Moscova. Este și acolo pomenită Dunărea și câmpia verde, prietenia noastră („Aprilul? mă întreabă Dunărea adâncă/ Și turmele de oi pornesc la munte iar./ Ce dor e-n fiecare pajiște și stâncă/ De focurile primăverii albe var” – n.n.)” [3, p. 107].

În eseurile sale *Marea Neagră*, *Miorița*, *Merinde* invocă profund sau doar tangențial motivul acvatic ce-l obsedează, îl zbuciumă, îl liniștește: „Dunărea, bălțile cu păsări călătoare, negurile din depărtare, puzderia de neamuri – mă amăgiseră la început. Rătăceam de colo-colo, neștiind unde mi-i folclorul...” (*Miorița*) [2, p. 271]; „Dunărea scliffea ca un șalău cu solzii la soare și cuprins într-o plasă de vrajă, ca o iederă se învoldura făptura mea, vroiam să cânt, să sorb Dunărea ca pe o rouă și iubirea de viață, credința în oameni, setea de muncă, toate acestea să le prefac în frunziș, în floare, în iarbă, în murmurul apei” (*Miorița*) [2, p. 271].

Ca orice imagine arhetipală ce invocă începutul, dar și sfârșitul lumii „marea se zbuciumă... În puterea unei nopți de vară, fără lună, numai cu licurici zburând în întuneric, marea se frământă, răsuflă adânc, oftează,

își zdreleşte valurile năprasnice de bolovani, se retrage în larguri enigmatice, apoi revine, aruncându-se cu muget spre faleză”. Asemeni zeilor și eroilor civilizatori din multitudinea mitologiilor lumii, marea „se zbuciumă, neogoită și tulburată, ca un titan în plină zămislire” (*Marea Neagră*) [2, p. 264].

În tradiția românească fluviul este cel care segmentează teritorial un popor, dar și este hotarul dintre două lumi paralele: „Dunărea călătorește prin «țara de dincolo de negură». Pe aceste meleaguri aride și lutoase oamenii muncii făuresc bogății pământești și spirituale” (*Merindele*) [2, p. 322].

Ca simbol al ireversibilității timpului fluviul este legat de destinul personajului Sarabaș (*Merinde*), legănat trei sferturi de veac pe apele Dunării. Traversarea râului ca o trecere de la o stare la alta este prezentă în riturile de inițiere și de trecere (nuntă - se pun bani, înmormântare — o cârpă de ritual). În eseu *Miorița*, ciobanii în perioada lor de transumanță treceau Dunărea, executând acea semnificație de trecere de la o existență la alta.

Un alt element care l-a fascinat pe Meniuc a fost *pasărea-suflet*. Simbolul „venind din străfundurile istoriei umane” materializează „veșnica aspirație a omului de a se desprinde de țărână și de a se îmbăta de lumina cosmică veșnic nestinsă” [3, p. 455]. La români *pasărea-suflet* a fost temeiul mai multor cercetări inițiate de Simion Florea Marian, Tache Papahagi, Gheorghe Pavelescu, Romulus Vulcănescu. Cu referire la pasărea (străjer la mormântul celui decedat) de pe stâlpii de mormânt din sud-estul Transilvaniei, exegetul Gheorghe Pavelescu evidențiază următoarea credință: „sufletul omului ia formă de pasăre, în momentul când zboară la cer sau în primele zile după moarte, când colindă locurile umblate în viață” [6, p. 3-9]. Același lucru este susținut și de Romulus Vulcănescu atunci când consemnează că *pasărea-suflet* nu este o „imagine plastică a mortului, ci dubletul material al sufletului mortului pe lumea aceasta” [7, p. 198].

Depășind semnificația tradițională, G. Meniuc aspiră să transfigureze motivul astfel încât să reprezinte detașarea imaterială a creatorului și simbioza cu universul. Așadar prestanța imaterială a motivului cercetat o găsim și în raportarea umanului la celelalte existențe, așa cum ne propune în studiile despre ritualurile de trecere exegetul Arnold Van Gennep: „La unele popoare, seria de treceri umane se află în legătură cu trecerile cosmice, cu revoluțiile planetelor și cu fazele lunii. Este o idee grandioasă, prin care etapele vieții omului sunt legate de cele ale vieții animale și vegetale apoi, printr-un fel de divinație preștiințifică, de marile ritmuri ale Universului” [8, p. 170].

Despărțirea de lumea terestră și integrarea sufletului în univers denotă un complex de rituri, poate cel mai complex din întreaga existență a omului pe pământ. După cum menționa însuși prozatorul în epistolele sale, motivul cere foarte multă documentare care „îți dă fiori” și cu toate acestea, el însuși propunea soluția dezlegării în cercetarea istoriei umane, pentru a nu rătăci, deoarece „pasărea vede

până departe și totdeauna știe unde se află” [3, p. 455].

În continuare se cere subliniat un al motiv obsedant al creatorului Meniuc – *iarba-fiarelor* – cheile dezlegării artei de a crea. Le-a căutat permanent. Întreaga corespondență abundă în probleme care necesită rezolvare, în aspirații la care se râvnește cu ardoare, în soluții care trebuie executate. Își începe eseu *Cheile artei* cu o credință populară că: „dacă găsești iarba-fiarelor, o iarbă vrăjită, nespuns de rară, ascunsă de ochii oamenilor obișnuiți, capeți deplina putință să deschizi cu firul ei orice lăcăți, orice zăvoare, orice cătușe, ca la urmă să pătrunzi în cetățile cele mai ferecate și să descoperi comori și minuni ținute în taină” (*Cheile artei*) [2, p. 277]. Evident că pornind de la însușirea aceasta magică, pe care o are iarba-fiarelor: de a descuia, de a facilita „intrarea”, trecerile „dincolo”, instaurarea unei noi condiții (o rămășiță evidentă a riturilor de trecere), va reuși să descopere taina creației.

Problema vieții și a morții i-a interesat întotdeauna pe maestrul condeiului. Nici Meniuc nu a rămas în afara preocupărilor față de elementele obscure, generatoare de reflecții filozofice asupra existenței. Într-una din epistole scriitorul mărturisește că prin scrierile T. Gălușcă a găsit expresia „oare se poate să meargă viii cu morții?” pe care a valorificat-o în creația *Poem*. Întâlnind aceeași expresie într-o variantă a baladei *Voichița*: „Țurlui, țurlui! Merge mort cu viu!” face o mărturisire extraordinară, una din acelea care motivează transfigurarea estetică a unor producții folclorice în țesătura operei literare: „într-adevăr, viii merg cu morții, doar purtăm în noi umbrele celor morți, ale părinților, ale prietenilor dispăruți. Astfel expresia asta populară, căzută ca o sămânță pe ogorul sufletului meu, a devenit un adevăr filozofic” [3, p. 117]. Credința populară ne dezvăluie că cei decedați se transformă în strămoși protectori, care-i veghează pe urmași, păzindu-i de duhurile rele (vezi: duhurile casei [9, p. 99-100]). O altă tradiție ne evocă osmoza sufletului cu umbra, cea din urmă, fiind „depozitara puterii sacre”, este primordială atunci când este executată practica de înlăturare a ei. Se crede că o vrăjitoare poate fi prinsă/învingă când îi este călcată umbra sau dacă este înfipt un cui în imaginea acesteia. Pe de altă parte, pierderea umbrei are și valoare negativă, sufletele transformate în strigoi, moroi, nu au umbră, ceea ce denotă lipsa vieții, a umanului. Așadar, depozitarea de umbră, în urma unor practici magice, duce inevitabil la pierderea sufletului. Practica „luării umbrei” în cadrul ritualului complex „jertfa zidirii” l-a determinat pe G. Meniuc să studieze *vânzătorii de umbre*. În legătură cu acest element, scriitorul îl citește pe Vasile Alecsandri la care descoperă: „Pietrarii au obicei a fura umbra cuiva, adică a-i lua măsura umbrei cu o trestie și a zidi apoi acea trestie în talpa zidirii. Omul cu umbra furată moare până în 40 de zile și devine stafie nevăzută și geniul întărit al casei” [Apud: 10, p. 614]. Cu referire la același subiect Ovidiu Papadima în studiul *Neagoe Basarab, Meșterul Manole și «vânzătorii de umbre»* scrie că respectiva credință „fusesse auzită de la un om care, pe vremea ploilor când se umfla

Dunărea, era pescar, dar în restul anului era «vânzător de umbre». Le măsura cu o prăjină pe care o purta mereu cu dânsul și le vindea câte una zidarilor, care o îngropau la temelie clădirilor în lucru» [10, p. 613]. Rezolvarea filozofică a acestei credințe plasată în țesătura unui roman (*Târgul Moșilor sau Vânzătorul de umbre*) scriitorul G. Meniuc o vede nu în furtul umbrei care să ducă la sfârșitul inevitabil al vieții omenești, ci în furtul umbrei care reprezintă totul ce creează omul în jurul său: „Dacă îi răpești această umbră, omul devine un animal. Deci când va fi lipsit de «umbră lui», el va înceta să mai fie om» [3, p. 118]. Odata subtextualitatea filozofică rezolvată, creatorul Meniuc este preocupat de studiile ce țin de limbajul folcloric, care „topite în scrisul” meniucian „să capete o nouă strălucire prin gura personajelor” [3, p. 119].

Într-o scrisoare din 12 ianuarie 1982 Tatiana Gălușcă îi dă o mulțime de sfaturi privind eventualul conținut al romanului *Târgul Moșilor sau Vânzătorul de umbre* – lucrare de proporții cu un „complex social, filozofic, folcloric” bine documentat. Elementul folcloric nu trebuie să lipsească din țesătura romanului și acesta trebuie să pornească de la *Moșii* – ritual închinat celor dispăruți în lupte, obicei instituit la București de domnitorul Vasile Lupu: „Ritualul moșilor creează mese comune pt. (pentru – n.n.) vii și morți, pt. spițe de neam, vecini, prieteni – pe iarbă verde – care se termină cu hore, cântece pentru primatul vieții” [3, p. 171]. Realizarea *Vânzătorului de umbre* o vedea ca pe „un alt *Faust*” după complexitate. Observațiile Tatiane Gălușcă țin neau de credințe, filozofie populară, cunoștințe despre magie, fără de care „nu se poate scrie”. În folclor „*vânzătorul de umbre*” e „un om deosebit, el cumpără umbre vândute ale unor oameni care s-au lehametit de viață sau le fură cu 2 bețe. Când se zideau lăcașuri mari, femeile sărace fugeau. Credința era că la 40 de zile vor muri, și fără umbră lăcașul se va dărâma. Ceea ce scrii e profund. E simbol. Târgul Moșilor, așa cum știu eu, pe la vechi târguri [de] animale, e o sinteză de multe elemente, o viață concentrată în câteva zile, cu produsul de muncă, artă, bucurie, suferință [...]” [3, p. 179].

La târgurile de acest fel sunt prezenți și exponenții practicilor magice. Cu referire la acestea, dar și la alte personaje pe care trebuia să le conțină romanul, folclorista Tatiana Gălușcă îi mărtursea: „La solomonari te-ai gândit bine, sunt urmele străvechilor magicieni care prin puritate, forță spirituală și puterea cuvântului stăpâneau natura. Asemenea magicieni aveau tracii, dacii, care nu sufereau întinericul peste lume, solomonarii alungau norii. Scamatorii – cu călușei zburători, bărci aeriene, înghițitori de săbii, roata norocului – își măsurau puterile prin strigături, vorbe meșteșugite, papagali, menajerie, animale dresate, ciobani cu câini, fluier. Femeia-pitic, femeia-urias ocupă un loc ales. Om cu limbă și urechi de vițel. Pâlnii mari, trâmbețe dau farmec. Dansuri magice: Călușarii – teatru popular de păpuși, Mocanu-urs. Oameni cu coifuri, trofee ale norocului, lebede de gips și pitici colorați. Cobzari, muzici populare. Brăiloiu a cules la Tg. Moșilor *Nunta din*

Feleag, o reprezentare a nunții, o culegere publicată. Maria Tănase cântă cântece speciale pentru Tg. Moșilor. Cântece la scrânciobe. Târgul Moșilor e plin de blide pt. răposai, mese cu neamuri, «cumpănii». Lumea asta e o transpunere în mit, vis de care are nevoie omul” [3, p. 181].

Tradiția Moșilor începea în săptămâna de dinaintea Rusaliilor și reprezenta sărbătoarea de pomenire a morților: „Specificul acestui târg consta în faptul că, pe lângă negoțul obișnuit, comercianții aduceau spre vânzare mărfuri tradiționale necesare pentru pomenile care se făceau cu această ocazie. Se vindeau cruci de piatră și de lemn, străchini, oale, ulcele, donițe, linguri de lemn, precum și grâu de colivă și lumânări, lucruri indispensabile celor care voiau să-și pomenească în Sâmbăta Morților moșii, părinții sau alte rude răposate” [11]. Deci „cartea-obsesie” ce urma să fie realizată de prozatorul Meniuc, avea să reflecte în complexitate viața tradițională a românului legată de credințe și superstiții, de obiceiuri și sărbători.

Referințe bibliografice:

1. Botezatu Eliza. *Cheile artei: Studiu asupra creației literare a lui George Meniuc*. Chișinău: CEP USM, 2012. 195 p.
2. Meniuc George. *Răvașul ploilor: Proze*. Chișinău: Literatură artistică, 1986. 480 p.
3. Meniuc George. *Pagini de corespondență / ed. îngrijită, st. introductiv, note și comentarii de Elena Țau; coord. Valeriu Nazar; Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu”*. Chișinău: „Grafema Libris”. 520 p.
4. *Căutătorii de perle folclorice (texte folclorice culese de scriitorii moldoveni contemporani). Selecție, alcătuire, îngrij. textelor, cuv. introd. și glosar de E. Junghetu și S. Moraru*. Chișinău: Știința, 1984. 214 p.
5. Meniuc George. *Scrieri*. Vol. I. Chișinău: Cartea Moldovei, 1970. 399 p.
6. Pavelescu Gheorghe. *Pasărea suflet. Contribuții pentru cunoașterea cultului morților la românii din Transilvania*. În: *Anuarul Arhivei de folclor*. București: Imprimeria Națională, 1942, vol. VI, p. 3-9.
7. Vulcănescu Romulus. *Mitologie română*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste Române, 1987. 712 p.
8. Gennep Arnold Van. *Riturile de trecere*. Iași: Polirom, 1996. 200 p.
9. Olteanu Antoaneta. *Metamorfozele sacralului: Dicționar de mitologie populară*. București: Paideia, 1998. 382 p.
10. Papadima Ovidiu. *Literatura populară română*. București: EPL, 1968. 724 p.
11. Ziarul Ring. *Lumea dispărută a Târgului Moșilor*. București, 2011. <http://www.ziarulring.ro/stiri/26444/lumea-disparuta-a-targului-mosilor> (vizitat 06.03.2014).

(va urma)

PRESTĂRI SERVICII POLIGRAFICE

FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC "Energbank" SA, m. Chișinău fil. Centru
cod bancar ENEGMD 22895

Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chișinău
cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău,
str. București 68, etajul 3, of. 313.
tel/fax: (022) 202-555; 202-553.
mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

LITERATURĂ DE SPECIALITATE ȘI BELETRISTICĂ

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
ISTORIE • TEORIE ARTE			
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	200
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciaicovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Estetica romanței (studiu), Andrei Tamazlăcaru	178 p.	20
MELODII FOLCLORICE			
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	150
PARTITURI ORCHESTRE POPULARE			
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	30
PARTITURI CORURI			
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	30
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	30
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	30
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	30

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
14.	Nu poți da timpul înapoi... (romanțe), Ianoș Țurcanu, Svetlana Badrajan	58 p.	20
15.	Mi-e dor de-o seară cu romanțe (romanțe), Galina Furdui	620 p.	150
CÂNTECE ȘI VERSURI			
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	20
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	20
MONOGRAFII • CELEBRITĂȚI			
16.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	100
17.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
	Un veac de dor matern (viața și activitatea maetrului Ion Dolănescu), Ion Proca	304 p.	100
19.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	40
BELETRISTICĂ			
	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	20
20.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
21.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
22.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	30
23.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	20
24.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	10
25.	Cetatea de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	70
26.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	70

Nr.	Denumirea	Pagini	Preț (lei)	Telefon
1.	Culegere de creații corale a compozitorilor români. Vol. I Elena Condoreche	120 p.	50	067373576

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	14
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerul Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	14
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	14
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice pentru profesori și corepetitori	14
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Registrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	7
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	10
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor–verbale, colocvii, concerte academice, expoziții, examene	10
12.	Registrul proceselor–verbale ale consiliilor profesoriale	10
13.	Registrul proceselor–verbale ale ședințelor secțiilor	10
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	10
15.	Certificate (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog (liniată)	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog (curată)	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare catalog (de centru)	carton 250 g. ștanțate	0.5
14.	Despărțitoare catalog (de dreapta)	carton 250 g. ștanțate	0.5
15.	Despărțitoare catalog (de stânga)	carton 250 g. ștanțate	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l.

Adresa: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Tel./Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: notograprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 3 (33)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst. de cultură	Responsabil de ediție (zonal)
---------	---------------------	-------------	------------------	-------------------------------

În funcție de proporția, abonați-instituții de cultură

1	Bălți	42	23	Vera Caraulan (0231) 25 083
---	-------	----	----	-----------------------------

În funcție de numărul abonaților

1	Ialoveni	65	61	(0268) 26 004
3	Edineț	47	92	Rodica Popa (0246) 22 648
4	Orhei	44	127	Gheorghe Guriuc (0235) 22 648 Lidia Sitaru (0235) 23 684
5	Ungheni	43	126	Eugenia Baroncia (0236) 22 648
6	Fălești	42	122	Grigorie Budu (0259) 22 648
7	Călărași	39	90	Sergiu Cojocaru (0244) 20 840
8	Râșcani	39	99	Emilia Garbuz (0256) 22 648
9	Criuleni	38	61	Valentina Bobeico (0248) 22 323 Maria Rapcia
10	Șoldănești	36	64	Grigore Zănoagă (0272) 24 310
11	Hâncești	34	118	Ion Tulbu (0269) 23 070
12	Strășeni	26	71	Vera Schirlu (0237) 22 244
13	Glodeni	25	69	Vecislav Barat (0249) 22 648
14	Căușeni	22	84	Fiodor Garaba (0243) 22 486
15	Nisporeni	21	68	Aurelia Andronache (0264) 23 711
16	Anenii Noi	21	72	Vasile Moroșanu (0265) 24 349
17	Rezina	21	73	Angela Racu (0254) 24 412
18	Briceni	20	68	Ilie Zagorciuc (0247) 22 648
19	Telenești	20	97	Pavel Casian (0258) 22 648
20	Soroca	19	125	Grigore Bucătaru (0230) 23 124
21	Cimișlia	18	74	(0241) 22 648
22	Florești	16	119	
23	Dubăsari	14	34	Valentina Semionov (0248) 44 753
24	Cantemir	14	92	Nicolae Efticov (0273) 22 648
25	Cahul	14	103	(0299) 22 255
26	Ștefan-Vodă	13	67	Valentina Uță (0242) 22 648
27	Drochia	13	81	Petru Ababii (0252) 22 648
28	Dondușeni	12	48	Liuba Dănuță (0251) 24 272
29	Leova	12	70	Mihai Suruc (0263) 24 175
30	Sângerei	12	99	Valeriu Rusu (0262) 21 898
31	Chișinău	10	68	
32	Ocnita	7	68	Ludmila Belonoșca (0271) 21 429
33	Basarabeasca	4	25	(0297) 21 043
34	UTAG (Ceadăr-Lunga)	0	81	
35	Taraclia	0	52	

Total tiraj: 823 ex.

NOTĂ

Mun. Bălți în anul 2013, s-a plasat în topul abonaților revistei Realități Culturale, pe locul I, în funcție de proporția, abonați-instituții de cultură.

24 DECEMBRIE 2013

Institutul de Filologie, AȘM

Conferința științifică: *Tatiana Gălușcă — centenar*

„Eu nu trăiesc decât pentru Basarabia”

acad. Mihai Cimpoi, dr. Iulian Filip, dr. hab. Vasile Bahnaru

dr. Tudor Colac

cercet. șt. Mariana Cocieru

Ansamblul folcloric din s. Izvoare, Florești

foto de Ludmila Șimanschi

24 decembrie 2013

Institutul de Filologie, AȘM

Conferința științifică: **Tatiana Gălușcă — centenar**

„Eu nu trăiesc decât pentru Basarabia”

acad. Mihai Cimpoi

dr. Grigore Botezatu

dr. hab. Nicolae Băieșu

înterpreta de folclor Dina Vrăjmașu